

EUROBAROMETER 64

JAVNO MNIJENJE U EUROPSKOJ UNIJI

JESEN 2005.

NACIONALNI IZVJEŠTAJ

HRVATSKA

Ovo je istraživanje zatražila i uskladila Opća uprava za tisak i komunikacije.

Ovaj je izvještaj proizveden za Delegaciju Europske komisije u Hrvatskoj.

Ovaj spis ne predstavlja gledište Europske komisije.

Sadržana tumačenja i mišljenja isključivo su autorova.

EUROBAROMETER 64 CROATIA

Uvod

Istraživanje javnoga mnijenja Standard Eurobarometer provodi se dva puta godišnje. Ovo, 64. po redu (EB 64), provedeno je između 10. listopada i 5. studenoga 2005. u svih 25 država članica EU-e, u tadašnje četiri kandidatske zemlje – dvjema pristupajućima, Bugarskoj i Rumunjskoj, te dvjema pregovarajućima, Hrvatskoj i Turskoj, kao i na dijelu Cipra koji je pod turskom upravom. To je treće takvo istraživanje koje je obuhvatilo i Hrvatsku.

Tijekom pola godine, koliko je otprilike proteklo između posljednjih dvaju istraživanja Standard Eurobarometera, krizu Europske unije, koju je proljetos potaknulo odbijanje prijedloga Ustavnoga ugovora EU-a na referendumima u Francuskoj i Nizozemskoj, produbilo je ne lipanjskome summitu britansko odbijanje usvajanja Financijske perspektive, proračunskoga okvira EU-a, za iduće sedmogodište, od 2007. do zaključno 2013. godine.

U Hrvatskoj je istraživanje EB 64 uslijedilo neposredno nakon što je Vijeće EU-a na sastanku u Luxembourg 3. na 4. listopada priznalo punu suradnju hrvatskih vlasti s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY), te na iste noći održanoj Međuvladinoj konferenciji otvorilo s Hrvatskom pristupne pregovore.

Povjerenje hrvatske javnosti u Europsku uniju, koje je bilo palo s 42% u istraživanju EB-a 62, provedenome u jesen 2004., na samo 28% u proljetnome EB-u 63, polako se popravlja, pa je sada doseglo 35 %. Jako je u odnosu na EB 63, porastao broj onih koji očekuju da će članstvo u EU-u Hrvatskoj donijeti dobrobit. Eurooptimista je sada malo manje od polovice ispitanika, no u zamjetnom su vodstvu pred europesimistima. I povjerenje hrvatskih ispitanika u Europsku komisiju je u proteklih pola godine poraslo za trećinu, a tek za četvrtinu u Europski parlament. Za Ustav EU-a izjasnilo se gotovo dvije trećine hrvatskih ispitanika, dok se potpora daljnjemu širenju EU-a u Hrvatskoj smanjila na s tri četvrtine na dvije trećine ispitanika. No sve kandidatske i moguće kandidatske zemlje imaju iznadpolovičnu potporu hrvatskih ispitanika za svoj ulazak u EU.

Naručitelj istraživanja Standard Eurobarometer je Opća uprava za tisak i komunikacije Europske komisije (DG Press), a proveo ga je konzorcij TNS Opinion & Social, koji čine TNS i EOS Gallup Europe. U Hrvatskoj je, kao i za prethodna dva istraživanja, podatke prikupila agencija Puls, a obradio ih je i izvješće napisao novinar-stariji suradnik Večernjega lista Stojan de Prato.

Glavne teme ovoga istraživanja su:

1. a) Klima mišljenja: zadovoljstvo životom, kratkoročna očekivanja, povjerenje u državne ustanove, dva najvažnija pitanja s kojima se zemlja suočava, dugoročni ciljevi zemlje; b) Djelovanja i prioriteta EU-a: razina odlučivanja, tri glavna prioriteta EU-a (u usporedbi s dva najvažnija nacionalna pitanja)
2. Pojedinaac i EU: osjećaj nacionalnosti i europejstva i njihova usporedba, osjećaji prema EU-u, osjećaj utjecaja na poslove EU-a
3. Bivanje članom EU-a danas: potpora članstvu u EU-u, dobrobit članstva, utjecaj članstva na gospodarstvo, lik EU-a
4. a) Povjerenje u ustanove EU-a: u Europsku komisiju, u Europski parlament; b) Znanje o EU-u: razumijevanje kako EU djeluje, znanje o ustanovama i politikama EU-a, trošenje europskoga pročauna
5. a) Politička unija i europski Ustav: za ili protiv političke unije, pogledi na Ustav; b) Potpora daljnjemu proširenju: nacionalni pogled na proširenje, potpora novim zemljama da postanu članice
6. Društveni profili: stavovi o glasilima, građanski običaji, opremljenost doma, dostupnost telefona

Reprezentativni uzorak građana starijih od 15 godina, na kojemu je ispitivanje provedeno, obuhvatio je ukupno 29.430 ispitanika – 26.924 stanovnika EU-a 25, 2001 iz pristupajućih zemalja, 2005 iz kandidatskih zemalja (od toga 1000 stanovnika Hrvatske), te 500 stanovnika dijela Cipra pod turskom upravom. Sa sudionicima istraživanja ispitivači su razgovarali izravno u njihovim domovima.

Svi su rezultati ispitivanja procjene, čija pouzdanost varira ovisno o veličini uzorka Tako je na uzorku od 1000 ispitanika (koliko ih je bilo u Hrvatskoj), pri rezultatu od 10 ili 90 posto moguće odstupanje 1,9 indeksnih bodova; pri 20 ili 80 posto 2,5 bodova, pri 30 ili 70 posto 2,7 bodova, pri 40 ili 60 posto 3 boda, a pri 50 posto 3,1 bod. Katkad zbroj postataka ne iznosi 100, nego 99 ili 101. Nije riječ o pogrešci, nego o odstupanju nastalome zbog zaokruživanja, pri kojemu se, na primjer, rezultat od 1 do 1,49 prikazuje kao 1, a od 1,5 do 2 kao 2.

Kada se u tekstu rabi izraz Hrvat ili Hrvatica ne misli se na nacionalnu, nego na građansku pripadnost. Izraz Europljanin odnosi se, pak, na ispitanika koji je građanin neke od država članica Europske unije.

1. poglavlje

Između posljednjih se dvaju Eurobarometrovih istraživanja prosječni Hrvat u zadovoljstvu životom približio prosječnome Europljaninu, iako za njime još zaostaje. Porast broja i pesimista i optimista u Hrvatskoj glede kratkoročnih očekivanja za osobni život ukazuje na nastavak raslojavanja hrvatskoga društva. Na to ukazuje i činjenica da je u malome porastu optimizam o očekivanju za gospodarski boljitak Hrvatske, dok istovremeno raste postotak onih koji od toga boljitka ne očekuju dobrobit za svoje kućanstvo. Dok su u zamjetnome porastu očekivanja da će se u Hrvatskoj nezaposlenost smanjiti, raste broj i onih koji očekuju da će se to pozitivno odraziti na njihov osoban zaposlenički položaj, i onih koji misle da će se to na njih osobno odraziti negativno. Srednjoročno, u Hrvatskoj optimisti pretežu nad pesimistima, iako ispodpolovično, ali je potonjih i dalje više od trećine pučanstva.

U ustanove Hrvati imaju prosječno malo povjerenja. U pravosuđe ga ima tek četvrtina ispitanika, što ukazuje da u Hrvatskoj prevladava osjećaj pravne nesigurnosti. Tek je nešto veće povjerenje u sindikate, a to pak govori da ni radna prava hrvatskih zaposlenika nisu odgovarajuće zaštićena. Stoga je i malo povjerenje u velike tvrtke. Povjerenje u političke stranke je zanemarivo, a u Vladu i Sabor ima ga tek nešto više petine ispitanika, iz čega se može zaključiti da hrvatski građani niti politički nisu odgovarajuće zastupljeni. U glasila, koja su korektiv politike, povjerenje također nije veliko – senzacionalističkome tisku vjeruje tek trećina, a radiju i televiziji oko polovice ispitanika. Ispodpolovično povjerenje u policiju ukazuje i na prevladavajući osjećaj fizičke nesigurnosti. Povjerenje u vjerske ustanove, iako narušeno lanjskim aferama, ukazuje da Hrvati u tome općem osjećaju nezaštićenosti oslonac traže u Bogu, dok činjenica da najveće povjerenje, tri petine ispitanika, imaju u vojsku govori kako o tome da u vojsci u posljednje vrijeme nije bilo afera, tako i da u Hrvata, u nedostatku čvršćega novoga društvenoga oslonca, još opstaju natruhe desetljećima usađivane totalitarne svijesti.

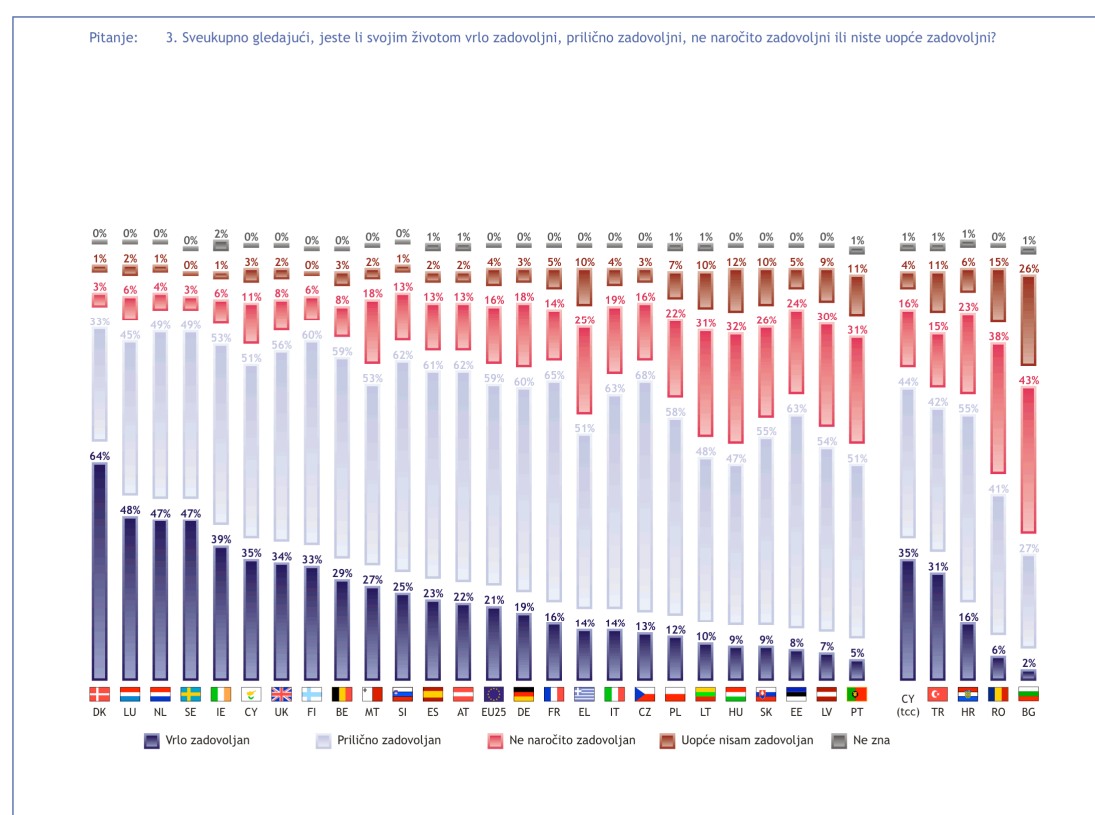
Relativno nisko povjerenje u EU, koje dobrim dijelom treba zahvaliti višekratnim lanjskim odgađanjem početka pristupnih pregovora, ipak je više nego u većinu domaćih ustanova, a u porastu je nakon što su pregovori najesen napokon otvoreni.

O nesigurnosti govori i činjenica da Hrvati kao dvije najveće poteškoće s kojima se Hrvatska suočuje ističu nezaposlenost i zločin, u postotku gotovo dvostruko većemu nego u EU-u 25. To što su kao prvi dugoročni prioritet istaknuli povećanje svojega utjecaja na Vladine odluke ponovno naglašava osjećaj da interesi građana danas nisu politički zastupljeni. Usprkos relativno niskoj inflaciji, na drugo su

mjesto Hrvati stavili borbu protiv inflacije, a to također svjedoči o njihovoj osjećaju nesigurnosti i nepovjerenju u vlast.

1.1 Klima mišljenja

1.1.1 Zadovoljstvo životom

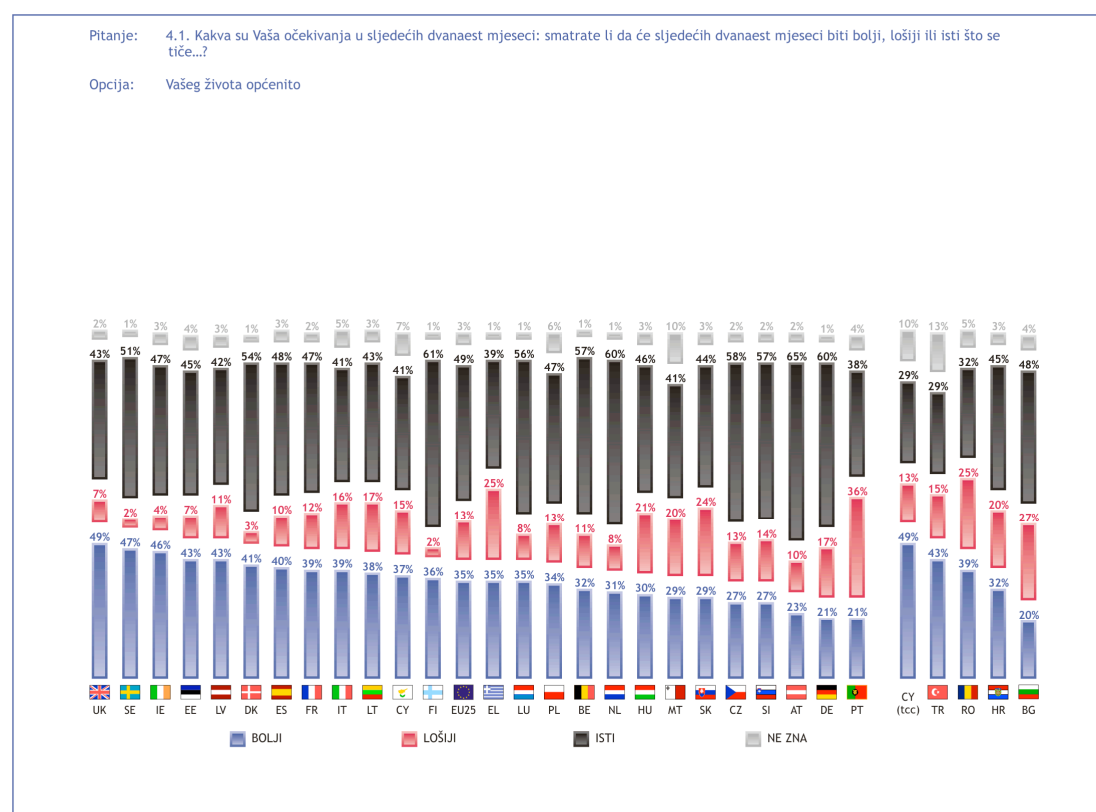

Životom koji vode zadovoljno je 71, a nezadovoljno 29 posto Hrvata. U odnosu na prosjek EU-a 25, u Hrvatskoj je zadovoljnih devet posto manje. Zanimljivo je da je Turaka dva posto više zadovoljnih nego Hrvata, dok u pristupajućim zemljama nezadovoljni pretežu – u Bugarskoj ih je čak 70, a u Rumunjskoj 53 posto. Od novih država članica od Hrvata su zadovoljniji samo Maltežani, Česi, Slovenci i Ciprani, a od starih su nezadovoljniji Grci i Portugalci. Zadovoljstvo Hrvata između posljednjih je dvaju istraživanja poraslo čak pet indeksnih bodova, dok je prosjek EU-a 25 ostao nepromijenjen. Žene su malo zadovoljnije od muškaraca, a najzadovoljnija je, 92 posto,

srednjoškolsko-studentska dobna skupina. Rijeka, Istra i Gorski kotar, pa za njima Zagreb, regije su u kojima je najviše zadovoljnih, a najviše je nezadovoljnih, 41 posto, u Slavoniji.

1.1.2 Očekivanja

1.1.2.1 Osobni život

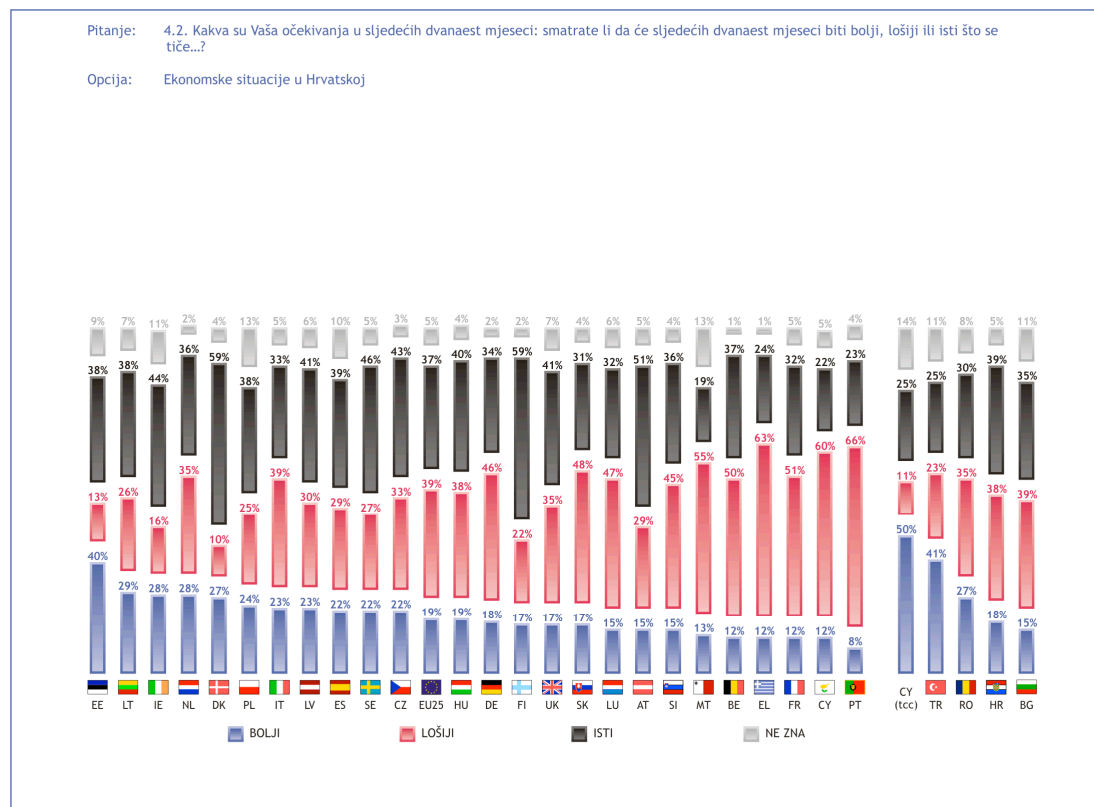

Kada je riječ o kratkoročnim osobnim očekivanjima, u Hrvatskoj je sada, u odnosu na EB 63, dva indeksna boda više i optimista i pesimista, dok se za tri boda smanjio broj rezigniranih a za bod onih koji na pitanje nisu znali odgovoriti. Iznadpolovičan je broj optimista samo u srednjoškolsko-studentskoj dobnoj skupini. Najviše je optimista, 40 posto, u Zagrebu, a najmanje, 23 posto u Slavoniji.

Prosječni je Europljanin samo tri posto veći optimist od prosječnoga Hrvata, ali i sedam posto manji pesimist. Gotovo polovica prosječnih Europljana, 49 posto, ne očekuje da će se njihov život u idućoj godini promijeniti.

Među kandidatskim zemljama, u Turskoj i Rumunjskoj, zamjetno je više optimista nego u Hrvatskoj. Bugari su među njima najpesimističniji. Među državama članicama EU-a više je pesimista nego optimista samo u Portugalu.

1.1.2.2 Gospodarsko stanje u zemlji

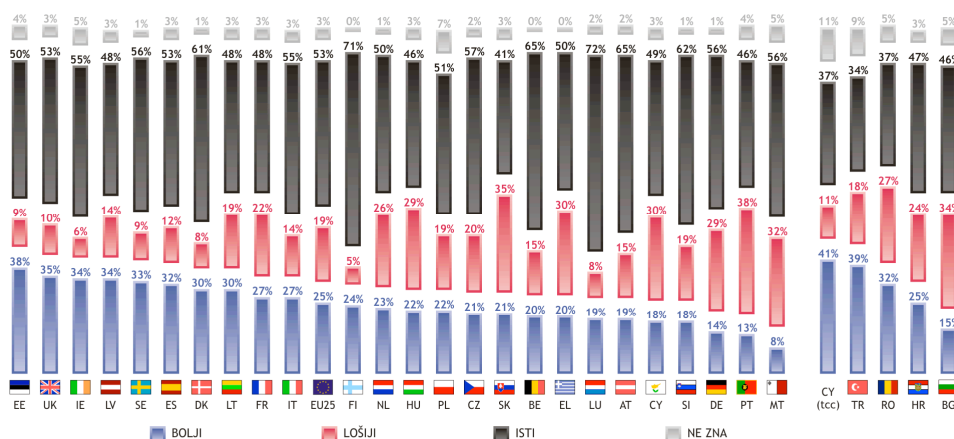
O mogućnostima kratkoročnoga poboljšanja gospodarskoga stanja, u Hrvatskoj je sada dva indeksna boda više optimista, a tri boda manje pesimista nego prije pola godine, dok se broj rezigniranih i oni koji nisu znali odgovoriti na pitanje nije promijenio. Najviše je optimista, 24 posto u Dalmaciji, a pesimista, 50 posto u Sjevernoj Hrvatskoj.

U EU-u 25 optimista je prosječno tek postotak više nego u Hrvatskoj. U odnosu na EB 63, njih je jednako, dok je pesimista sada dva boda više, a rezigniranih bod manje. Turci su više nego dvostruko, a Rumunji upola optimističniji od Hrvata.

1.1.2.3 Novčano stanje kućanstva

Pitanje: 4.3. Kakva su Vaša očekivanja u sljedećih dvanaest mjeseci: smatrate li da će sljedećih dvanaest mjeseci biti bolji, lošiji ili isti što se tiče...?

Opcija: Financijske situacije u Vašem kućanstvu

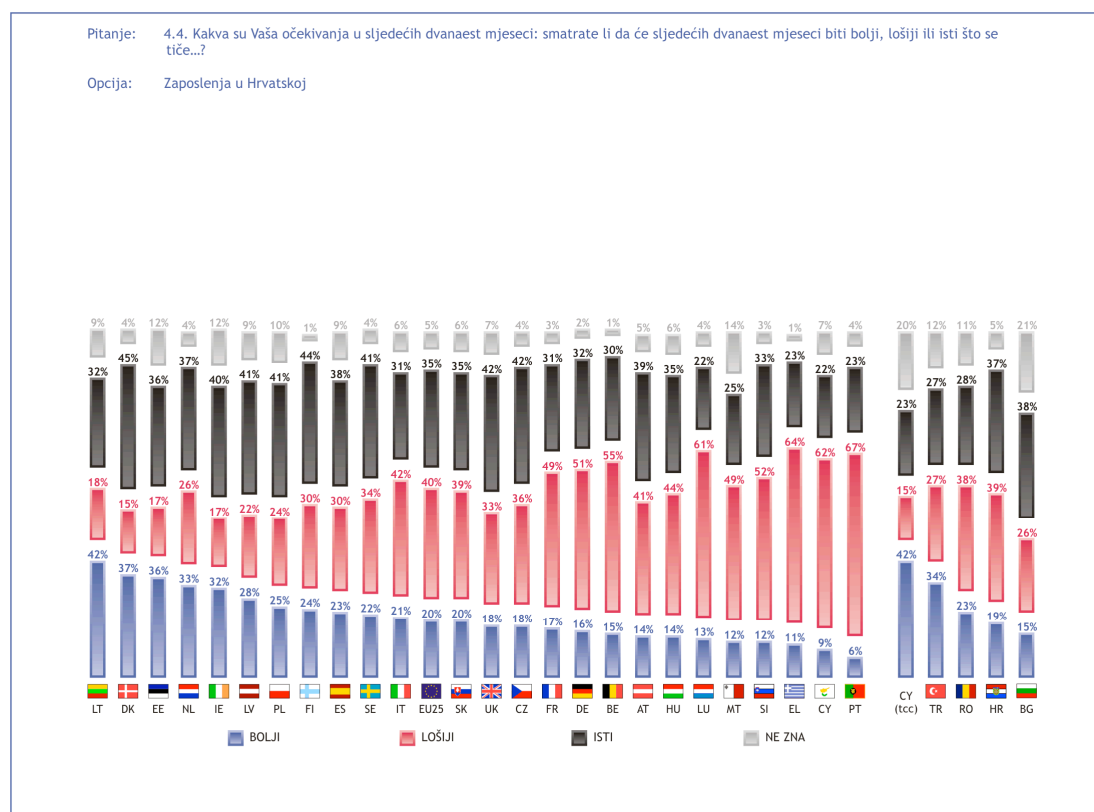

Indeksni bod više Hrvata nego prije pola godine očekuje da će se novčano stanje njihova kućanstva kratkoročno popraviti, no dva je boda više onih koji misle da će se ono pogoršati. Rezigniranih je, pak, tri boda manje. Optimista je u EU-u 25, kao i u EB-63, prosječno jednako kao i u Hrvatskoj, dakle, bod više nego prije pola godine, ali je pesimista šest bodova manje.

Žene su zamjetno pesimističnije od muškaraca. Optimisti pretežu među mlađima od 40 godina, dok su regionalno najveći pesimisti stanovnici sjeverne Hrvatske i Slavonci. No u svim spolnim, dobnim i regionalnim skupinama pretežu rezignirani.

Pesimizam je u EU-a 25 sada za bod izraženiji nego u EB-u 63. Pretežu rezignirani, kojih je među Europljanima 53 posto, šest posto više nego u Hrvata. Turci pa Rumunji ponovno su zamjetno optimističniji, a Bugari pesimističniji od Hrvata.

1.1.2.4 Stanje zaposlenosti u zemlji

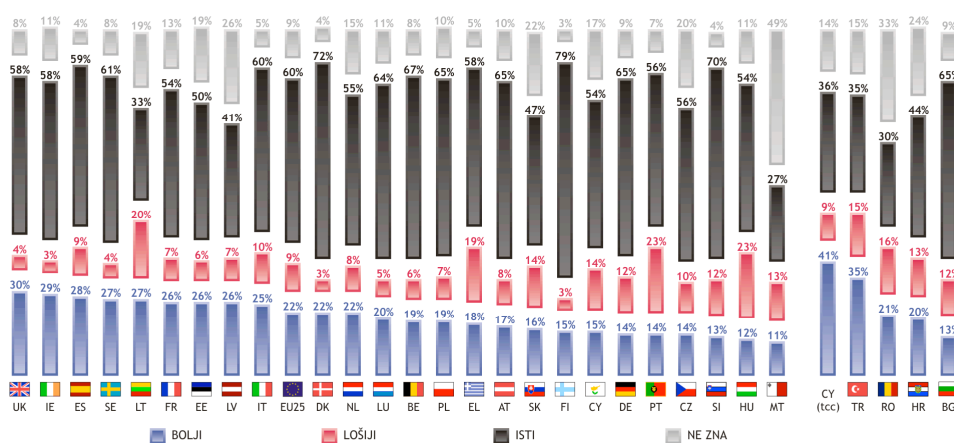
Iako i u Hrvatskoj, i u EU-u 25 glede zapošljavanja i dalje prevladava pesimizam, optimista je među Hrvatima sada dva indeksna boda više, a pesimista pet bodova manje nego prije pola godine, dok je tri boda više rezigniranih. Žene su primjetno pesimističnije od muškaraca, a ni u jednoj dobnoj niti regionalnoj skupini optimisti ne pretežu nad pesimistima. Optimista je najviše, iako samo 27 %, u Dalmaciji, dok su u Lici i Banovini, te u Sjevernoj Hrvatskoj pesimisti u iznadpolovičnoj većini.

U EU-u 25 broj pesimista također se povećao za dva boda, za koliko se smanjio broj pesimista, dok je rezigniranih bod više. U Turskoj optimisti prevladavaju, dok ih je u Rumunjskoj više nego u Hrvatskoj, ali su pesimisti i dalje u većini. U Bugarskoj je podjednako rezigniranih kao i u Hrvatskoj, dok je i optimista i pesimista manje, a četverostruko je više onih koji ne znaju što bi odgovorili.

1.1.2.5 Osobno stanje zaposlenosti

Pitanje: 4.5. Kakva su Vaša očekivanja u sljedećih dvanaest mjeseci: smatrate li da će sljedećih dvanaest mjeseci biti bolji, lošiji ili isti što se tiče...?

Opcija: Vaše osobne situacije na poslu

I optimista i pesimista među Hrvatima je sada dva indeksna boda više nego prije pola godine, dok je rezigniranih čak šest bodova manje, No, za tri je boda porastao broj onih koji ne znaju što bi odgovorili. Među muškarcima optimista je četvrtina, a među ženama niti šestina. U Zagrebu je optimista najviše, 30 %, a pesimista je najviše u Sjevernoj Hrvatskoj, 26 %. Rezignirani, međutim, posvuda pretežu.

U EU 25 se, u međuvremenu, za čak 15 indeksnih bodova smanjio broj optimista, ali je pesimista čak 20 bodova manje. Rezigniranih je, međutim, 60 posto, čak 28 indeksnih bodova više nego u EB 63. Turci su ponovno zamjetno, a Rumunji neznatno, veći optimisti nego Hrvati, dok je u Bugarskoj najmanje i optimista, i pesimista, a najviše rezigniranih.

1.2 Srednjoročne usporedbe

1.2.1 Sadašnje osobno stanje u odnosu na ono prije pet godina

	Bolje	Jednako	Lošije	Ne zna
HR	30%	35%	34%	1%
EU 25	37%	33%	29%	1%

Između posljednjih dvaju Eurobarometrova istraživanja u Hrvatskoj se nimalo, a u EU-u 25 gotovo nimalo – indeksni bod više u rubrici 'Jednako' – nije promijenio pogled na moguću promjenu osobnoga stanja u posljednjih pet godina. U Hrvatskoj, međutim, za razliku od EU-a, prevladava broj onih koji cijene da im se stanje pogoršalo. U Turskoj se stanje u međuvremenu popravilo gotovo polovici ispitanika, dok gotovo polovica Bugara drži da im je danas gore nego prije pet godina.

1.2.2 Očekivano osobno stanje za pet godina u odnosu na današnje

	Bolje	Jednako	Lošije	Ne zna
HR	41%	34%	18%	7%
EU 25	41%	38%	16%	5%

U Hrvatskoj je srednjoročnih optimista jednako kao i prije pola godine, ali je indeksni bod manje rezigniranih i dva boda manje neodlučnih, a za ta je tri boda porastao broj pesimista. U EU-u 25 se broj pesimista povećao za dva, a optimista smanjio za bod. U Turskoj i Rumunjskoj optimisti čine polovicu stanovništva, dok ih je najmanje u Bugarskoj, tek nešto iznad petine.

1.3 Povjerenje u nacionalne ustanove

	Vjeruje		Ne vjeruje		Ne zna	
	HR	EU 25	HR	EU 25	HR	EU 25
Tisak	35%	45%	57%	49%	8%	6%
Radio	51%	61%	40%	30%	9%	8%
Televizija	49%	53%	46%	42%	6%	5%
Pravosuđe	25%	47%	66%	47%	8%	6%
Policija	46%	65%	48%	30%	6%	5%
Vojska	59%	68%	33%	22%	9%	10%
Vjerske ustanove	54%	47%	40%	43%	6%	10%
Sindikati	29%	38%	58%	48%	14%	14%
Političke stranke	8%	17%	85%	76%	7%	7%
Velike tvrtke	25%	32%	64%	57%	11%	11%
Vlada	23%	31%	68%	62%	9%	7%
Sabor	21%	35%	71%	56%	8%	8%
Europska unija	35%	45%	52%	43%	12%	12%
Ujedinjeni narodi	43%	52%	45%	34%	12%	13%
Dobrotvorne organizacije	57%	66%	34%	26%	9%	8%

Nisko povjerenje u tiskana glasila u Hrvatskoj posljedica je njihove posvemašnje "tabloidizacije", te susljednog pada vjerodostojnosti. Nepostojanje ozbiljnih, tzv. "upmarket", tiskanih glasila, kako dnevnika tako i tjednika, u Hrvatskoj razlog je zašto samo trećina Hrvata, za razliku od gotovo polovice Europljana, vjeruje tisku. Televiziji, glavnomu izvoru informacija, vjeruje zamalo polovica Hrvata te nešto više od polovice Europljana, dok radio i u Hrvatskoj i u EU-u uživa najviše povjerenje, vjerojatno i zbog osjećaja da se izravnim javljanjem slušatelja u program na njemu čuje i njihov glas. U EB-u 63 povjerenje u glasila nije bilo predmet ispitivanja, a tada se nije propitivalo ni povjerenje u policiju, vojsku, vjerske ustanove, sindikate, velike tvrtke ni u dobrotvorne organizacije.

Nisko povjerenje u policiju u Hrvatskoj, za razliku od EU-a gdje ona uživa visoko povjerenje, posljedica je velikoga broja neriješenih zločina, ali i sumnja na korumpiranost. Izostanak afere u vojsci vjerojatno je uzrok što je povjerenje u tu ustanovu visoko.

Vjerske ustanove, unatoč aferi oko zagrebačkoga Caritasa i pedofilije, i dalje uživaju natpolovično povjerenje Hrvata, a nešto manje u EU-u. Jedine dvije regije u kojima preteže nepovjerenje u Crkvu su Istra, Rijeka i Gorski kotar (63 %), te Lika i Banovina (50 %). Sindikatima, vjerojatno zbog osjećaja da nisu sposobni zaštititi prava ugroženih radnika, malo se vjeruje – u EU-u ipak više nego u Hrvatskoj.

Političke stranke i u Hrvatskoj i u EU-u vrlo su neugledne organizacije, ponajviše stoga što ih se često doživljava kao interesne ustanove. Povjerenje u njih u EU-u je u posljednjih pola godine opalo za dva, a u Hrvatskoj za tri indeksna boda. U Hrvatskoj je ugled stranaka gotovo nikakav, što treba zahvaliti i trgovini glasovima nakon proljetnih mjesnih izbora.

Povjerenje u velike tvrtke nije visoko ni u Hrvatskoj, ni u EU-u. U Hrvatskoj je utoliko niže što mnoge tvrtke prema zaposlenicima ne ispunjavaju zakonske obveze, uključujući i tvrtke sa sjedištem u zemljama članicama EU-a.

U Hrvatskoj je povjerenje u vladu u blagom porastu, a nepovjerenje u padu, iako je još tri puta više onih koji vladi ne vjeruju nego onih koji u nju imaju povjerenje. Usprkos međunarodnim pohvalama vladinoj gospodarskoj politici, građani, očito, još ne osjećaju boljitak. U EU-u je jednako onih koji u svoje vlade imaju povjerenja kao i prije pola godine, iako je nepovjerljivih sada nešto manje.

I dalje vrlo nisko povjerenje u Sabor treba zahvaliti niskoj razini saborskih rasprava, pa zastupnici u javnosti ostavljaju dojam da su nezasluženo privilegirani. Ni u EU-u parlament ne uživa veliko povjerenje, no, dok o Saboru u pozitivno misli tek petina Hrvata, u EU-u takvo mišljenje o nacionalnome parlamentu ima trećina ispitanika.

Nakon što je u EB-u 63 povjerenje u EU među Hrvatima palo na samo 28 posto, sada se zamjetno podignulo, na 35 posto. Istodobno je nepovjerenje palo s 58 na 52 posto. Ipak, nepovjerenje preteže u svim skupinama, osim među stanovnicima Like i Banovine, koji su o EU-u podijeljeni (46:46).

U državama članicama povjerenje u EU poraslo je za jedan indeksni bod, pa je odnos onih koji Uniji vjeruju prema onima koji joj ne vjeruju sada 45:43. U Hrvatskoj je povjerenje počelo rasti nakon što je Vijeće EU-a odlučilo pokrenuti pristupne pregovore, no, njegova je i dalje niska razina posljedica prijašnjih odgoda i osjećaja da se prema Hrvatskoj, zbog slučaja Gotovina, nepravedno postupalo. Iako je u EU-u više onih koji u Uniju vjeruju nego onih koji u nju nemaju povjerenja, relativno niska razina povjerenja posljedica je ovogodišnjih kriza, kako zbog Ustava tako i zbog financijske perspektive, te

osjećaja da u EU-u ne postoji pravo političko vodstvo, sposobno objediniti nacionalne u zajednički interes.

1.4 Najveće poteškoće s kojima se Hrvatska trenutačno suočava

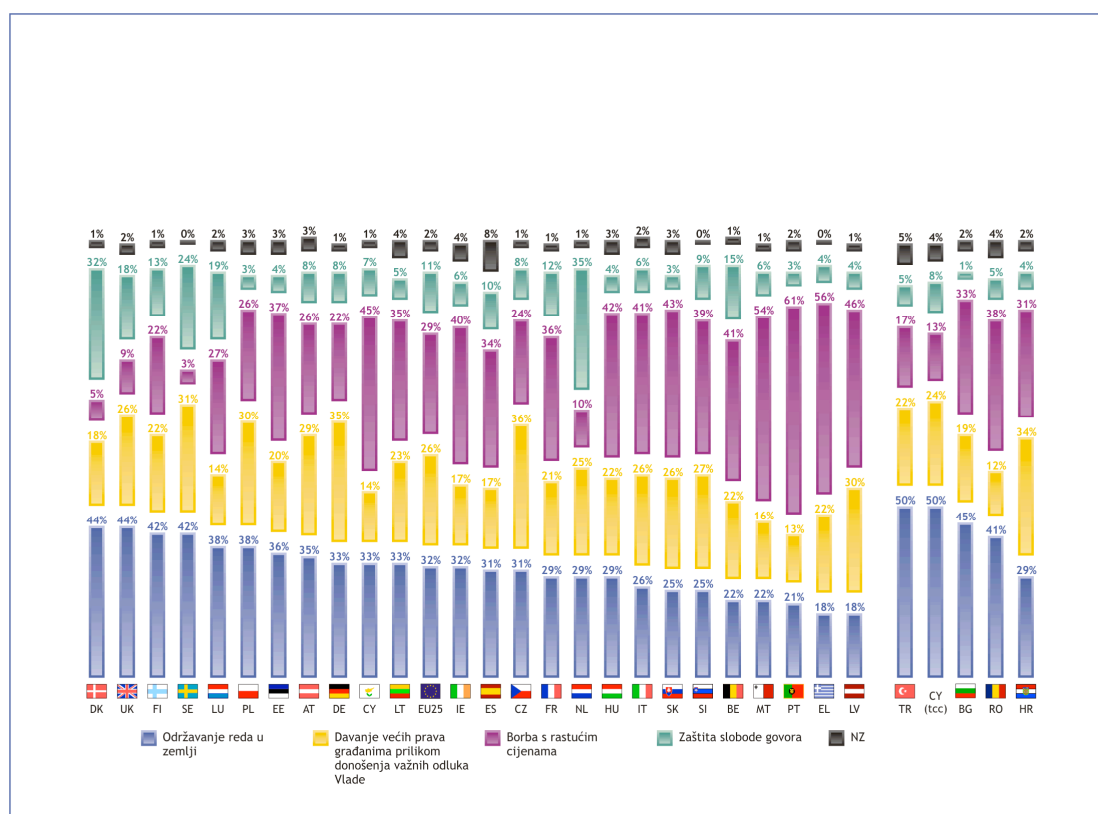
	HR	EU 25
Zločin	42%	24%
Javni prijevoz	1%	2%
Gospodarsko stanje	35%	26%
Rast cijena/inflacija	11%	17%
Porezi	1%	7%
Nezaposlenost	71%	44%
Terorizam	2%	14%
Obrana/Vanjski poslovi	1%	2%
Stanovanje	3%	5%
Useljavanje	1%	15%
Zdravstveni sustav	10%	15%
Obrazovni sustav	3%	7%
Mirovine	14%	10%
Zaštita okoliša	1%	4%
Ostalo (spontano)	1%	1%
Ne zna	1%	1%

Velik broj nezaposlenih kriv je što se nezaposlenost ponovno našla na prvome mjestu u odgovorima anketiranih u Hrvatskoj, iako s pet indeksnih bodova manje glasova nego prije pola godine. I u EU-u se nezaposlenost doživljava kao najveća poteškoća, ali je ističe prosječno četvrtina ispitanika manje nego u Hrvatskoj, a šest indeksnih bodova manje nego u EB-u 63. Na drugom mjestu u Hrvatskoj je zločin, za koji se odlučilo čak 42 posto ispitanika, čak sedam indeksnih bodova više nego prije pola godine. U EU-u je, strah od zločina u međuvremenu porastao za jedan bod i na trećem je mjestu na popisu poteškoća. Treće mjesto u Hrvatskoj, s 35 posto glasova, a drugo u EU-u, s 26 posto, drži

gospodarsko stanje. U Hrvatskoj je, međutim, stanje gospodarstva prije pola godine zabrinjavalo čak 51 posto ispitanika, dok je u EU-u zbog toga sada zabrinut indeksni bod ispitanika manje.

Četvrto mjesto u Hrvatskoj, s tri boda više nego u EB-u 63, drže mirovine, dok je u EU-u zbog njih sada zabrinut bod ispitanika manje. Za tri je boda u Hrvatskoj, a za jedan u EU-u porastao strah od inflacije. Za četiri je boda više Hrvata, a dva boda manje Europljana zabrinuto zbog zdravstvenoga sustava. Strah od terorizma u Hrvatskoj se u proteklih pola godine udvostručio, no, plaši ga se samo dva posto ispitanika. U EU-u je, u međuvremenu, porastao za pet bodova, na 15 posto.

1.5 Prioriteti za idućih 10 do 15 godina

Od ponuđena četiri dugoročna prioriteta Hrvati su na prvo mjesto stavili povećanje utjecaja građana na važne vladine odluke, dok je Europljanima, valjda zadovoljnijima utjecajem koji već sada imaju, to tek na trećemu mjestu. Na drugo su mjesto Hrvati, kao i Europljani, stavili borbu protiv inflacije, dok je na trećem mjestu Hrvatima, a na prvom Europljanima, održavanje reda u zemlji. Stanje slobode govora ne zabrinjava ni Hrvate, ni Europljane, pa su njezino jamčenje stavili na posljednje, četvrto mjesto.

1.6 Razina odlučivanja

Smatrate li da bi na svakome od sljedećih područja odluke trebala donositi samo državna vlada, ili ih treba donositi zajedno s EU-om?

	Samo vlada		Zajedno s EU-om		Ne zna	
	HR	EU 25	HR	EU 25	HR	EU 25
Borba protiv zločina	41%	38%	56%	59%	3%	3%
Porezi	59%	70%	35%	25%	5%	5%
Borba protiv nezaposlenosti	46%	57%	51%	39%	3%	3%
Borba protiv terorizma	20%	19%	76%	78%	3%	3%
Obrana i vanjski poslovi	43%	32%	52%	63%	5%	4%
Useljavanje	33%	38%	61%	57%	6%	4%
Obrazovni sustav	54%	67%	42%	29%	4%	4%
Mirovine	58%	74%	37%	22%	4%	4%
Zaštita okoliša	39%	30%	57%	66%	4%	4%
Zdravstvo i društvena skrb	54%	67%	41%	29%	4%	4%
Poljoprivredna i ribarska politika	62%	43%	33%	51%	5%	6%
Zaštita potrošača	47%	47%	48%	48%	5%	5%
Znanost i tehnološka istraživanja	24%	26%	71%	69%	5%	5%
Potpora regijama u gospodarskim poteškoćama	25%	38%	71%	57%	5%	5%

Energetska politika	31%	36%	63%	59%	7%	6%
Politika o konkurentnosti	35%	34%	57%	56%	7%	10%

Postotak onih koji o ovim pitanjima nemaju stav podudara se u Hrvatskoj i u EU-u. Hrvati su manje izrazito protiv zajedničke porezne politike nego Europljani. Teret borbe protiv nezaposlenosti Hrvati bi rado podijelili s EU-om, dok u EU-u 25 prevladava mišljenje da bi to vlada bolje činila. Zbog iskustva članstva u EU-u, Europljani se zalažu za zajedničku politiku u poljoprivredi i ribarstvu, dok bi o tome lošije obaviješteni Hrvati radije odlučivali na državnoj razini. U ostalim se pitanjima i ispitanici u EU-u i u Hrvatskoj uglavnom slažu, iako ne uvijek u jednakom postotku. Većina i jednih i drugih želi zajedničku borbu protiv terorizma i ostalih zločina, obrambenu i vanjsku, energetska te politiku useljavanja i očuvanja okoliša, suradnju u znanosti i istraživanjima, kao i zajedničku politiku o regionalnoj potpori i konkurentnosti. Obrazovnim sustavom, mirovinama, te zdravstvom i društvenom skrbi bolje bi se bavile vlade same, države i Hrvati, i Europljani.

1.7 Prioriteti EU-a

	HR	EU 25
Primanje novih zemalja članica	6%	4%
Približavanje europskim građanima kroz više obavijesti o EU-u	11%	17%
Uspješna primjena jedinstvene valute eura	5%	8%
Borba protiv siromaštva i društvene isključenosti	66%	44%
Zaštita okoliša	13%	20%
Jamčenje kakvoće hrane	11%	11%
Zaštita potrošača i jamčenje kakvoće ostalih proizvoda	9%	8%

Borba protiv nezaposlenosti	60%	43%
Preobrazba ustanova EU-a i načina kako rade	1%	5%
Borba protiv organizirana zločina i trgovine drogom	31%	25%
Potvrđivanje političke i diplomatske važnosti EU-a u svijetu	2%	4%
Održavanje mira i sigurnosti u Europi	28%	28%
Jamčenje prava pojedinca i poštovanje načela demokracije u Europi	11%	12%
Borba protiv terorizma	15%	23%
Borba protiv nezakonita useljavanja	1%	15%
Ostalo (spontano)	0%	1%
Ni jedno od toga (spontano)	1%	1%
Ne zna	3%	3%

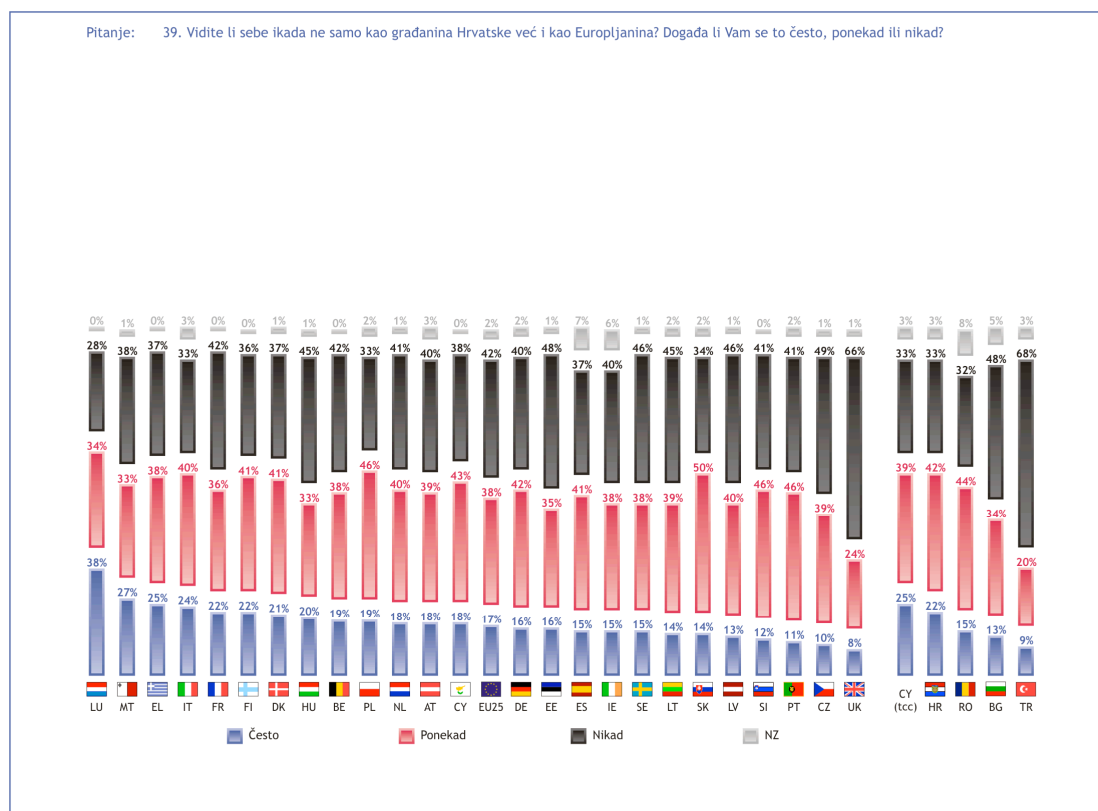
Borba protiv siromaštva i društvene isključenosti, te borba protiv nezaposlenosti dva su glavna prioriteta EU-a, kako za Europljane, tako i za Hrvate, iako ih na vrh popisa u Hrvatskoj stavlja petina ispitanika više. Oba su, s po dva indeksna boda više glasova u Hrvatskoj, te s jednako glasova za prvi a pet bodova više glasova za drugi u EU-u, bila na vrhu prioriteta i prije pola godine. Nezaposlenost je kako za Hrvate, tako i za građane EU-a 25, kako pokazuje točka 1.4, također najveća među poteškoćama s kojima se suočavaju u domovini. Dok je Hrvatima na trećem mjestu borba protiv zločina – u Hrvatskoj im je to druga najveća poteškoća – u EU-u 25 nalazi se na četvrtom mjestu, dok je na trećem – s jednakim postotkom glasova kao i u Hrvatskoj – održavanje mira i sigurnosti u Europi.

2. poglavlje

Iako se vrlo ponose svojom nacijom, Hrvati se u većini jednako smatraju Europljanima i ponose svojom pripadnošću Europi. Osjećaji koje EU u njih budi, ne razlikuju se mnogo od osjećaja građana EU-a, a najizraženiji je nada. Hrvati očekuju da ih kako vlada, tako europske i mjesne ustanove više uključe u europske poslove.

2.1 Pojedinac i EU

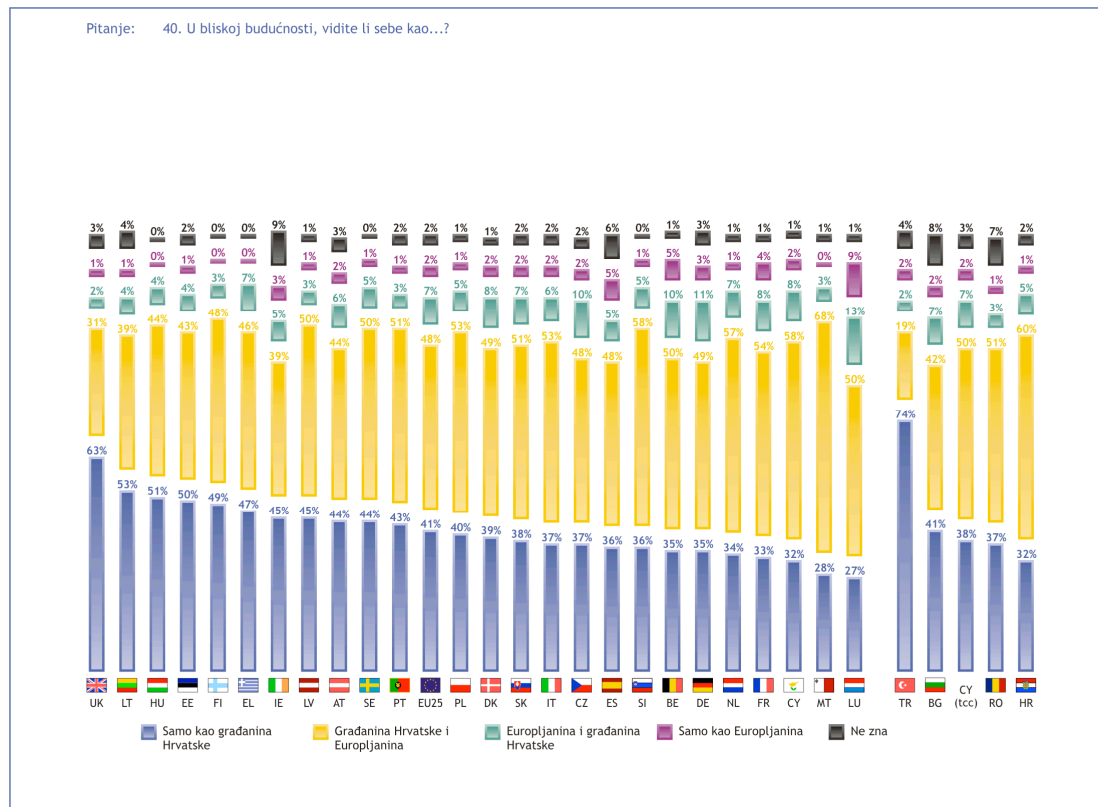
2.1.1 Osjećaj hrvatstva i europejstva

Osjećaj i vlastite nacionalnosti i europejstva izraženiji je u prosječna Hrvata nego u prosječna državljanina EU-a 25. Jači osjećaj pripadnosti Europi od Hrvata imaju samo još Talijani, Grci, Maltežani i Luksemburžani. Među zemljama kandidatima u Hrvata je osjećaj pripadnosti Europi također najizraženiji.

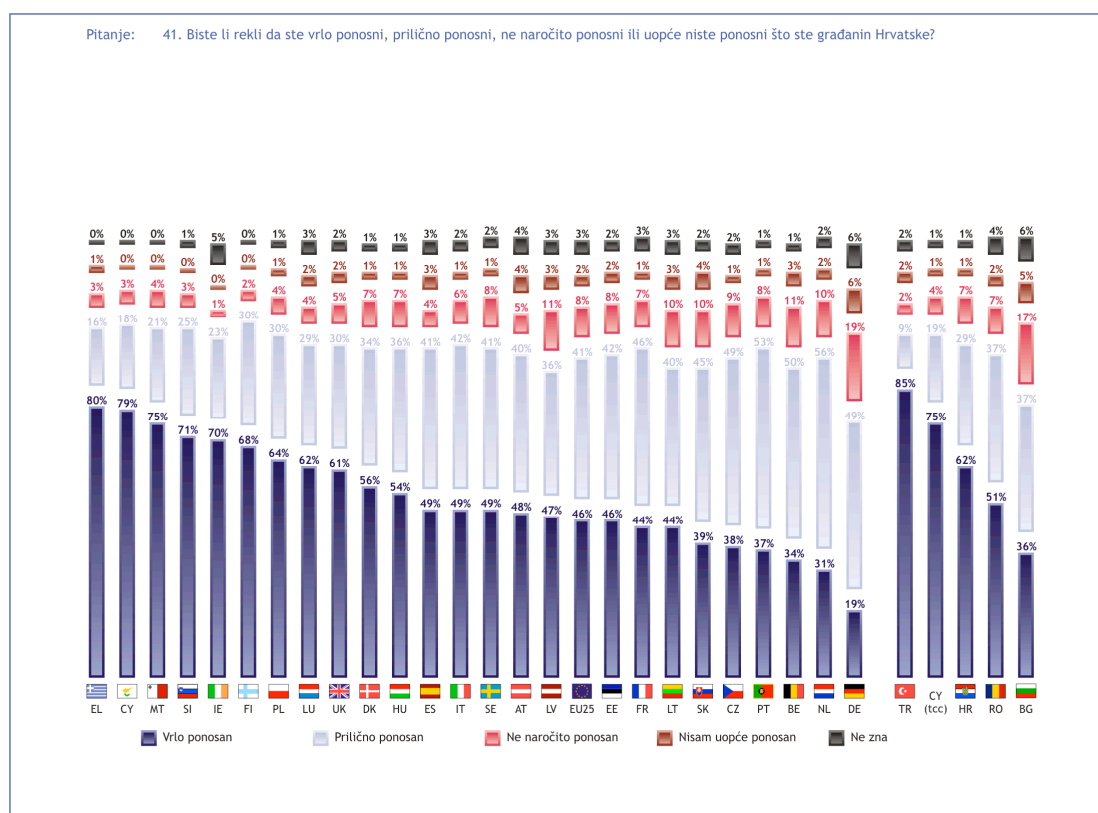
2.1.2 Osjećaj pripadnosti domovini nasuprot Europi

2.1.2.1 Kako se vidite u bliskoj budućnosti

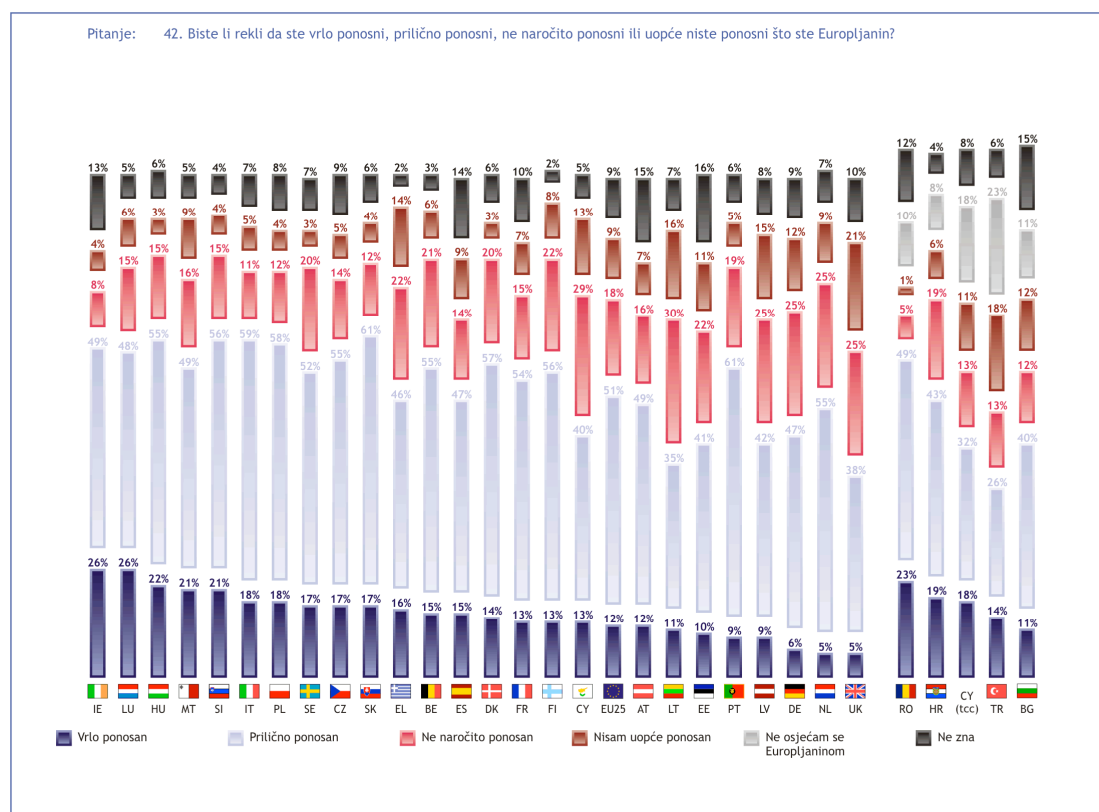
U Hrvatskoj se manje od trećine građana u bliskoj budućnosti vidi samo državljanima svoje domovine, dok je u EU-u takvih više od dvije petine ispitanika. Čak tri petine hrvatskih ispitanika smatra se podjednako i Hrvatima i Europljanima, dok je u EU-u 25 takvih nešto manje od polovice.

2.1.2.2 Ponos vlastitom domovinom

Prosječno se 91 posto Hrvata ponosi svojom nacionalnošću, što je četiri postotka iznad prosjeka EU-a 25. Muškarci se nacijom ponose više nego žene. Među zemljama kandidatima ponosniji od Hrvata samo su Turci. U EU-u 25 jednako se kao Hrvati ponose Britanci, Mađari i Talijani, a više od Hrvata Irci, Poljaci, Grci, Maltežani, Slovaci, Finci i, najponosniji, Ciprani. U EU-u najmanje ponosni na svoju nacionalnost su Nijemci, a među kandidatima Bugari.

2.1.2.2 Ponos pripadnošću Europi

Zbog pripadnosti Europi ponosi se prosječno 62 posto Hrvata, postotak manje nego prosječnih građana EU-u 25. Muškarci su ponosniji Europljani nego žene. Najponosnije je pučanstvo srednjoškolsko-studentske dobi, a najmanje se ponose stariji od 55 godina. Najviše se pripadnošću Europi ponose Dalmatinci (72 %), a najmanje Slavonci (46 %).

Među zemljama kandidatima Rumunji se europejstvom ponose 10 posto više nego Hrvati, dok su Bugari pa Turci manje ponosni. Jednako ponosni Europljani kao i Hrvati su Grci, a ponosniji su Španjolci, Francuzi, Finci, Švedi, Belgijanci, Maltežani, Portugalci, Danci, Česi, Luksemburžani, Irci, Mađari, Poljaci, Slovenci, Talijani, te najponosniji Europljani – Slovaci. Pripadnošću Europi daleko se najmanje ponose Britanci (44%), a ispodpolovično Litavci (47%).

2.1.3 Osjećaji o EU-u

2.1.3.1 Osjećaj koji EU budi u osobi

	HR	EU 25
Oduševljenje	8%	6%
Nada	39%	42%
Povjerenje	19%	22%
Ravnodušnost	19%	19%
Tjeskoba	25%	21%
Nepovjerenje	20%	20%
Odbojnost	5%	5%
Ne zna	3%	3%

Nada je osjećaj koji pri spomenu EU-a na prvo mjesto stavljaju i Hrvati i Europljani. No, dok je u potonjih na drugome mjestu osjećaj povjerenja, u Hrvata je to tjeskoba, vjerojatno zbog nedovoljne obaviještenosti i bojazni što će im članstvo u EU-u osobno donijeti. Odbojnost prema EU-u osjeća, međutim, podjednako malo ispitanika i u Hrvatskoj, i u zemljama članicama EU-a.

U proteklih je pola godine osjećaj nade u EU u Hrvata ojačao za četiri indeksna boda, a u građana EU-a 25 smanjio se za dva boda. Istovremeno se u Hrvata za šest bodova smanjilo nepovjerenje, a za dva boda odbojnost. Osjećaj povjerenja je sada tri boda jači nego prije pola godine.

2.1.4 Utjecaj pojedinca u EU-u

2.1.4.1 Moj se glas računa u EU-u

	Naginje slaganju	Naginje neslaganju	Ne zna
RH	37%	53%	10%
EU 25	34%	59%	7%

U odnosu na EB-u 63, sada je u Hrvatskoj više i onih koji smatraju da se njihov glas u EU-u računa, i onih koji misle suprotno, dok se zamjetno smanjio broj onih koji ne znaju što bi odgovorili. Iako još

nemaju iskustvo članstva, odgovori Hrvata sada se uglavnom podudaraju s odgovorima građana EU-a 25.

2.1.4.2 Uključenost u poslove EU-a

	Slaže se		Ne slaže se		Ne zna	
	HR	EU 25	HR	EU 25	HR	EU 25
Osjećam se vrlo uključen	25%	26%	71%	72%	4%	3%
Želio bih biti uključeniji, ali ne znam kako	45%	47%	49%	49%	6%	5%
Ustanove EU-a moraju učiniti više da uključe građane u poslove EU-a	73%	78%	18%	16%	9%	6%
Vlada mora učiniti više da uključi građane u poslove EU-a	75%	81%	17%	13%	8%	5%
Mjesne vlasti moraju učiniti više da uključe građane u poslove EU-a	72%	76%	20%	18%	8%	6%

Hrvatski ispitanici uvelike se slažu s onima iz EU-a 25 da uglavnom nisu uključeni u europske poslove, iako ih to relativna većina ni ne želi biti. Ipak, očekuju da ih se u te poslove više uključi, na čemu bi se, smatraju i Hrvati i Europljani, najviše trebale angažirati državne vlade. Tek nešto manji angažman na tome polju zahtijevaju od ustanova EU-a i od mjesnih vlasti.

3. poglavlje

Predodžba o EU-u u Hrvata je lošija od one koju imaju građani država članica, iako se ona nakon otvaranja pristupnih pregovora ponešto popravila pa je sada pozitivno mislećih više nego onih što o EU-u misle loše. No, Hrvati su i dalje zbunjeni kada je riječ o mogućim dobrobitima koje bi im članstvo u EU-u moglo donijeti. Kada ih se upita hoće li članstvo u EU-u biti dobro ili loše za Hrvatsku, najviše ih misli da neće biti ni dobro ni loše. Na drugačije uobličeno pitanje, hoće li članstvo u EU-u Hrvatskoj donijeti dobrobit, najviše ih, pak, gotovo polovica, smatra da hoće. Još konkretnije, upitani o pojedinim sektorima, iznadpolovična većina Hrvata očekuje u EU-u boljitak, osim za poljoprivredu i industriju.

3.1 Biti članom EU danas

3.1.1 Potpora članstvu u EU-u

Je li (EU 25)/hoće li biti (RH) članstvo u EU-u za vašu zemlju...

	Dobro	Loše	Ni dobro, ni loše	Ne zna
RH	34%	26%	37%	3%
EU 25	50%	16%	30%	4%

U odnosu na pola godine ranije provedeno istraživanje, sada je u Hrvatskoj sedam indeksnih bodova više onih koji vjeruju da će članstvo u EU-u za Hrvatsku biti dobra stvar, a tri boda je manje pesimista kao i rezigniranih. Optimista je zamjetno više među muškarcima nego ženama, a najoptimističnija je dobna skupina od 40 do 54 godine. U svim regijama eurooptimisti pretežu nad europesimistima. Prvih je najviše u Zagrebu i Dalmaciji (36 %), a potonjih u Sjevernoj Hrvatskoj (30 %)

U EU-u 25 se u međuvremenu broj ispitanika koji misle da je članstvo u EU-u za njihovu zemlju dobro smanjio za četiri, onih koji smatraju suprotno povećao za sedam, a rezigniranih za tri boda.

3.1.2 Dobrobit članstva u EU-u

Je li donijelo (EU 25)/hoće li donijeti (RH) članstvo u EU-u vašoj zemlji dobrobit?

	Da	Ne	Ne zna
RH	48%	41%	11%
EU 25	52%	36%	12%

Dok se u EU-u 25 osjećaj dobrobiti članstva u EU-u u proteklih pola godine smanjio za tri indeksna boda, za koliko je porastao i broj onih koji misle da njihova zemlja članstvom nije dobila ništa dobro, u Hrvatskoj se broj optimista u međuvremenu povećao, s 36 na 48 posto, a pesimista je sada istih 12 indeksnih bodova manje. Muškarci očekuju veću dobrobit od članstva nego žene. Najveću dobrobit očekuju u Istri, Rijeci i Gorskom kotaru, Slavonci su podijeljeni, a pesimisti pretežu u sjevernoj Hrvatskoj.

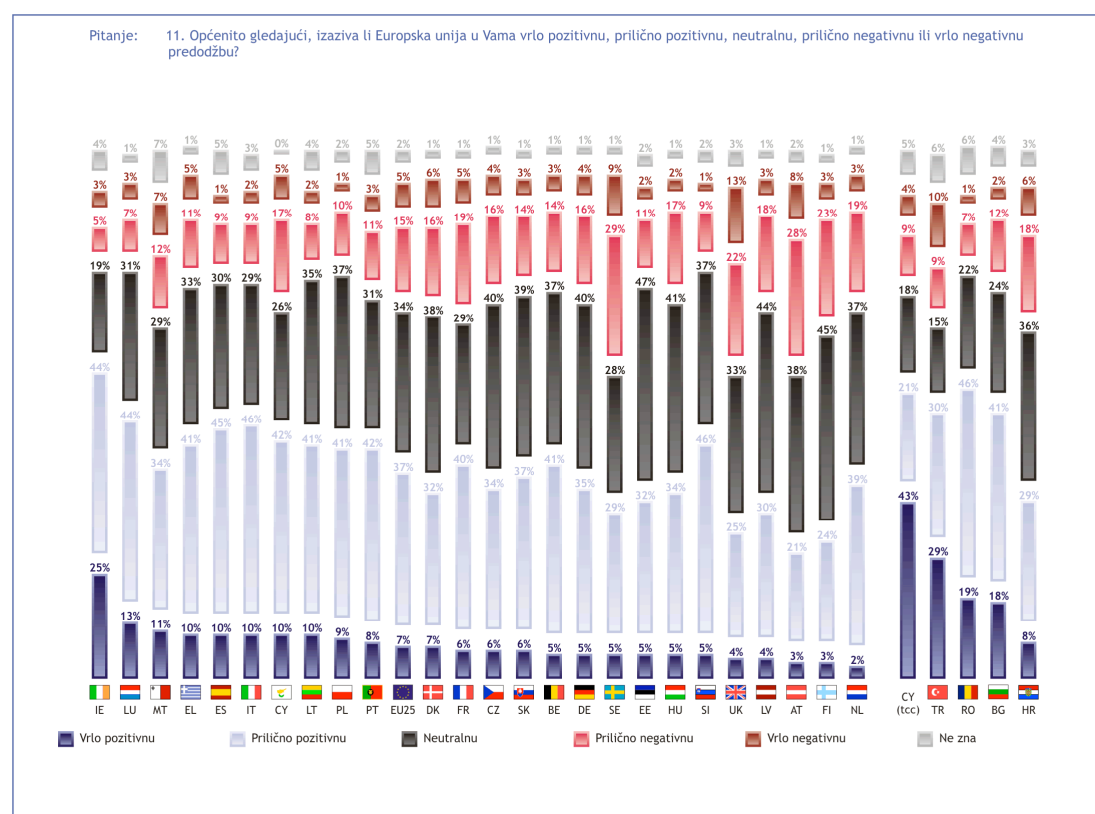
3.1.3 Učinak (EU 25)/očekivani učinak (RH) članstva u EU-u na pojedine sektore u zemlji

	Dobar		Loš		Ne zna	
	HR	EU 25	HR	EU 25	HR	EU 25
Sigurnost	76%	67%	17%	23%	7%	10%
Izvoz	54%	64%	38%	23%	8%	13%
Životni standard	50%	53%	42%	36%	8%	11%
Poljoprivredu	34%	40%	58%	48%	8%	12%
Industriju	45%	51%	46%	37%	8%	12%
Usluge	57%	54%	34%	30%	9%	16%
Zapošljavanje	53%	35%	37%	54%	10%	11%

Euroljani se u EU-u osjećaju sigurnije, a i Hrvati očekuju da će Hrvatska u EU-u biti sigurnija. I u očekivanjima boljih usluga poklapaju se s iskustvom građana zemalja članica EU-a, dok su hrvatska očekivanja boljitka članstva za izvoz i životni standard nešto niža od europskoga iskustva. Suprotno od iskustva Europljana, Hrvati, međutim, ne očekuju povoljan učinak članstva na zapošljavanje ni na industriju. Usprkos činjenici da su upravo poljoprivredni proizvođači korisnici gotovo polovice novca

iz europskoga proračuna, građani EU-a ne misle da je članstvo pridonijelo poljoprivredi u njihovim zemljama, a Hrvati imaju još i manja očekivanja na tome polju.

3.1.4 Predodžba o EU-u

Predodžba o EU-u u Hrvata se u posljednjih pola godine počela osjetnije popravljati, dok se u EU-u ponešto pokvarila. Pozitivnu predodžbu o EU-u ima relativna većina od 37, a negativnu manjina od 24 posto Hrvata, dok je 36 posto doživljava neutralno. U EU-u 25 taj je omjer prosječno 44:20:34 (prije pola godine 47:19:32), što znači da je u ispitanika s iskustvom življenja u EU-u predodžba zamjetno pozitivnija nego u Hrvatskoj. No, prije pola je godine relativna većina Hrvata, 38 posto, o EU-u imala negativnu predodžbu, dok su oni koji EU doživljavaju negativno bili brojniji od pozitivno mislećih (32:28). Žene u Hrvatskoj o EU-u misle zamjetno manje pozitivno nego muškarci. Pozitivna predodžba o EU-u prevladava nad negativnom u svim dobnim i regionalnim skupinama. Najviše je pozitivno mislećih (40 %) u Lici i Banovini, a najmanje (35 %) u sjevernoj Hrvatskoj.

4. poglavlje

Što je više konkretnih informacija u glasilima o približavanju Hrvatske Europskoj uniji, to je više Hrvata svjesno da djelovanje EU-a i njezine politike ne poznaju najbolje. Zanimljivo je, međutim, da se njihovo neznanje, kada ih se konkretno upita, na primjer o tome na što se najviše troši europski proračun, ne razlikuje mnogo od također prevladavajućega neznanja građana EU-a. U porastu je, u međuvremenu, povjerenje Hrvata kako u Europski parlament, tako u Europsku komisiju.

4.1 Povjerenje u ustanove EU-a

4.1.1 Povjerenje u Europsku komisiju

	Naginje vjerovati	Naginje ne vjerovati	Ne zna
RH	44%	31%	26%
EU 25	46%	33%	21%

U Hrvatskoj je, u odnosu na EB 63, povjerenje u Europsku komisiju zamjetno poraslo, za čak 14 indeksnih bodova, dok je za bod veće nepovjerenje. Oboje na račun onih koji prije pola godine nisu znali što bi odgovorili na ovo pitanje, a kojih je tada bilo čak 40 posto. Hrvati se sada u povjerenju u Europsku komisiju gotovo i ne razlikuju od prosječnoga građanina EU-a, u kojega se razina povjerenja u proteklih pola godine nije promijenila, a nepovjerenje je poraslo za dva boda.

4.1.2 Povjerenje u Europski parlament

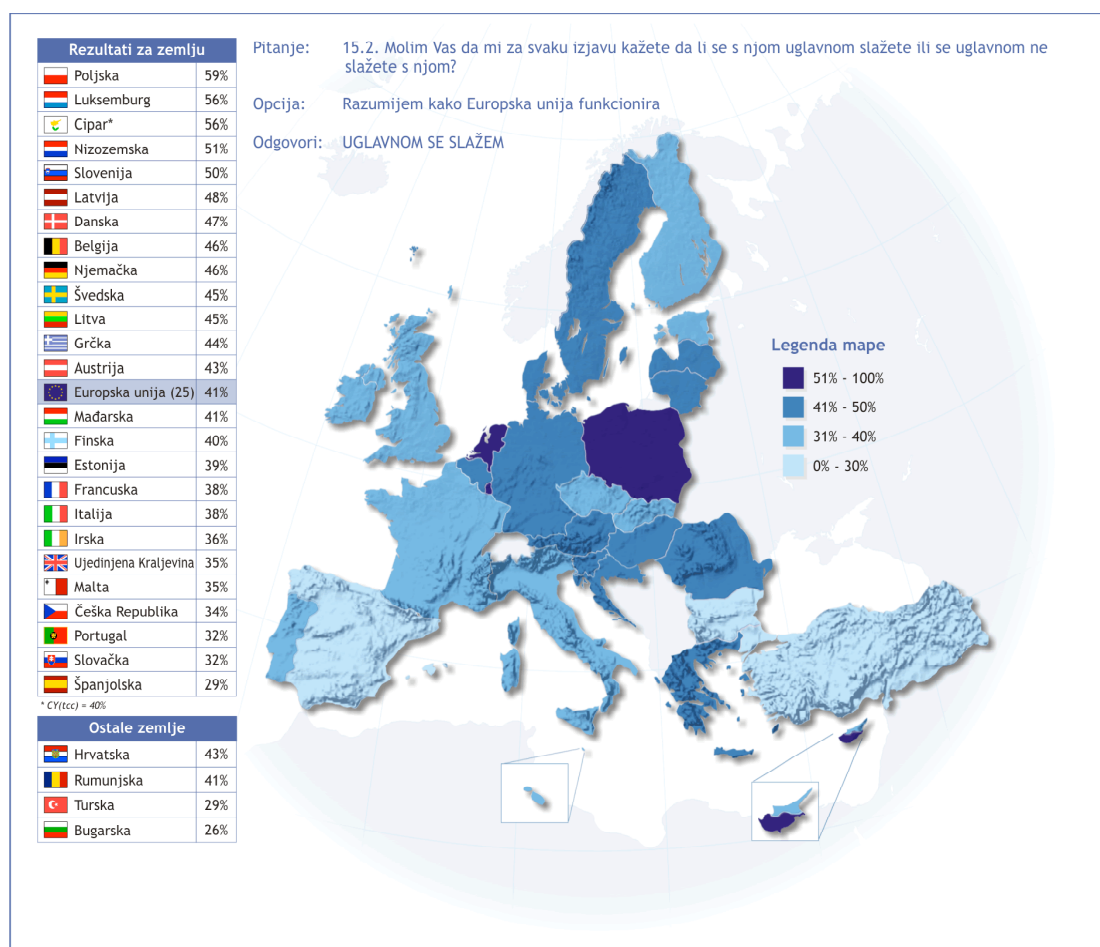
	Naginje vjerovati	Naginje ne vjerovati	Ne zna
RH	47%	30%	22%
EU 25	51%	34%	16%

Za punih je 11 indeksnih bodova u proteklih pola godine porastao broj Hrvata koji imaju povjerenje u Europski parlament, dok je za bod više onih koji mu ne vjeruju, a broj ispitanika koji ne znaju što bi

odgovorili smanjio se za 11 bodova. U EU-u je sada povjerenje bod manje, a nepovjerenje tri boda veće.

4.2 Znanje o EU-u

4.2.1 Razumijevanje kako EU djeluje

Prosječan Hrvat smatra da djelovanje EU-a razumije nešto bolje nego prosječan građanin EU-a 25, a jednako kao prosječan Austrijanac. U kandidatskim zemljama slično, iako nešto manje, uvjerenje u svoje poznavanje djelovanja EU-a pokazuju samo još Rumunji. Prije pola godine Hrvati su bili još uvjereniji u svoje razumijevanje EU-a. Tada ih je djelovanje EU-a "razumjelo" 45 posto, a samo 37 posto nije, dok je danas u Hrvatskoj ispitanika koji priznaju svoje nerazumijevanje ipak više od onih koji smatraju suprotno – 47 posto. Više od polovice muškaraca u Hrvatskoj, a tek nešto više od trećine žena uvjereno je u svoje razumijevanje djelovanja EU-a. Među srednjoškolsko-studentskom dobnom

skupinom, te među starijima od 55 godina prevladavaju, međutim, oni koji ne misle tako. U Slavoniji, sjevernoj Hrvatskoj i Zagrebu više je onih koji ne misle da razumiju djelovanje EU-a, dok je onih koji misle suprotno više u Lici i Banovini, Istri, Rijeci, Gorskom kotaru i u Dalmaciji.

4.2.2 Ljestvica znanja o EU-u, njezinim politikama i ustanovama

	RH	EU 25
1 Ne zna ništa	8%	9%
2	12%	12%
3	17%	19%
4	16%	17%
5	22%	19%
6	11%	11%
7	8%	7%
8	4%	4%
9	1%	1%
10 Zna vrlo mnogo	1%	1%
Ne zna	1%	1%
Prosjek	4,3	4,2

Kao i u EB-u 63 godine, hrvatski su ispitanici ponovno malo uvjereniji u svoje poznavanje EU-a nego što je to prosječan Europljanin. No i jedni i drugi sada misle da EU poznaju nešto lošije nego prije pola godine – Hrvati za tri, a Europljani za dva indeksna boda. Dok je u prijašnjem istraživanju tri posto hrvatskih ispitanika tvrdilo da o EU-u zna vrlo mnogo, sada je takvih samo postotak.

4.2.3 Trošenje europskoga proračuna

Na što mislite da se od sljedećeg troši najveći dio europskoga proračuna?

	HR	EU 25
Zapošljavanje i društvene poslove	9%	8%
Poljoprivredu	6%	17%
Znanstvena istraživanja	8%	6%
Regionalnu pomoć	7%	8%
Vanjsku politiku i pomoć zemljama izvan EU-a	15%	13%
Troškove uprave, osoblja i zgrada	35%	31%
Ostalo (spontano)	1%	1%
Ne zna	18%	17%

Usprkos velikim nesuglasticama između Ujedinjenoga Kraljevstva i Francuske o idućoj Financijskoj perspektivi, odnosno o Zajedničkoj poljoprivrednoj politici, te krize koja je zbog toga izbila na lipanjskome summitu, ni Hrvati, ni građani EU-a 25 nisu naučili da se gotovo polovica europskoga proračuna troši na poljoprivredu, a da je druga najveća proračunska stavka regionalna pomoć. Najviše i hrvatskih i europskih ispitanika i dalje misli da se najviše troši na upravu i na vanjske poslove.

4.2.4 Kviz znanja o EU-u

4.2.4.1 EU trenutačno čini 15 zemalja članica

	Točno	Pogrješno	Ne zna
RH	27%	42%	31%
EU 25	35%	44%	21%

U proteklih se pola godine znanje i hrvatskih i europskih ispitanika o broju članica EU-a smanjilo. U EB-u 63 je 48 posto Hrvata i 49 posto Europljana znalo da je ova tvrdnja netočna.

4.2.4.2 Zastupnike u Europskome parlamentu izravno biraju građani EU-a

	Točna	Pogrješna	Ne zna
RH	36%	21%	43%
EU 25	50%	30%	20%

Znanje o ovome pitanju poraslo je u Hrvatskoj u proteklih pola godine za šest indeksnih bodova, dok se u EU-u nije promijenilo.

4.2.4.3 EU ima vlastitu himnu

	Točna	Pogrješna	Ne zna
RH	33%	24%	43%
EU 25	33%	39%	28%

I u Hrvatskoj i u EU-u sada je malo manje onih koji znaju točan odgovor na ovo pitanje nego prije pola godine.

4.2.4.3 Posljednji izbori za Europski parlament održani su u lipnju 2002.

	Točna	Pogrješna	Ne zna
RH	16%	17%	67%
EU 25	39%	24%	37%

Što su izbori dalje, to je veće i neznanje o njima. Europljani, koji na njima glasuju, hrabrije pokazuju svoje neznanje nego Hrvati.

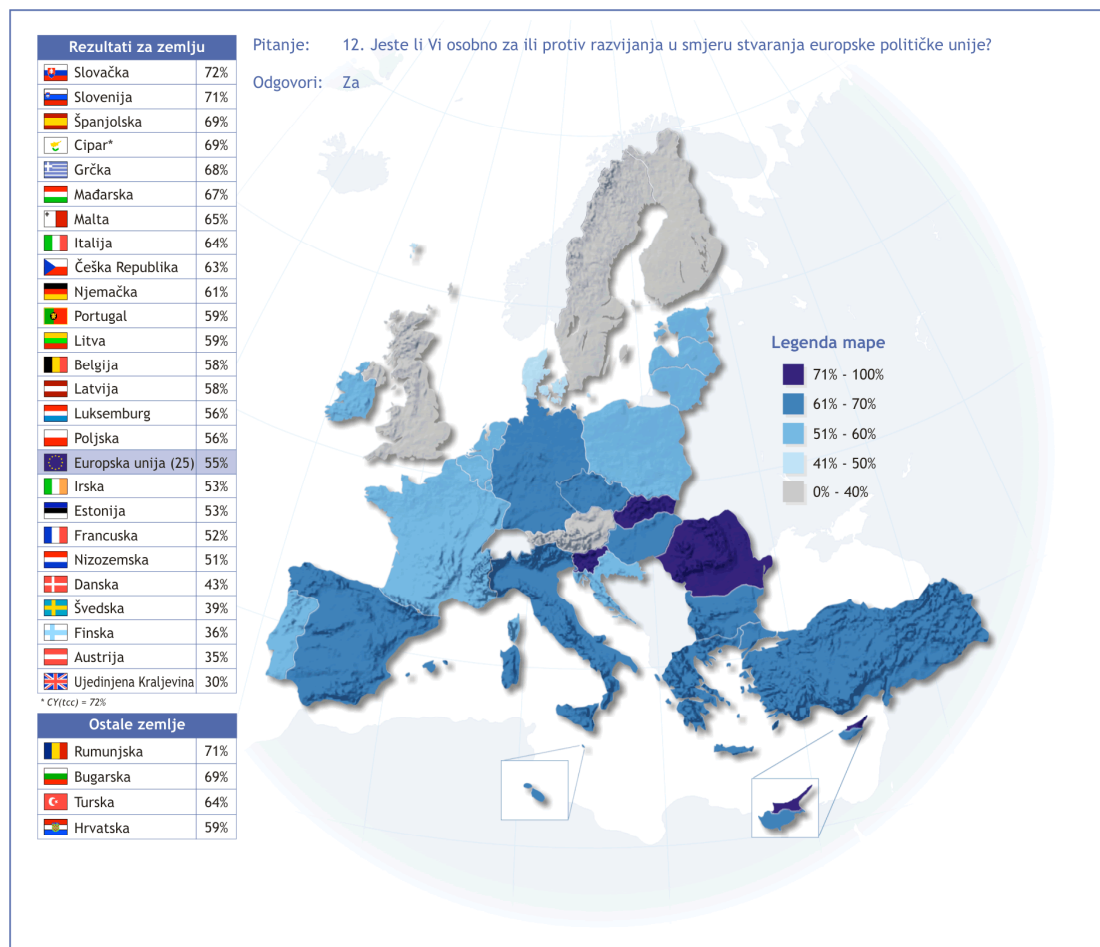
Prosjeak točnih odgovora na gornja pitanja u hrvatskih ispitanika bio je 32, a u europskih 38 posto. No, 36 posto Europljana, a samo 22 posto Hrvata, odgovorilo je prosječno netočno jer je 46 posto Hrvata, za razliku od 27 posto Europljana, bilo spremno priznati da ne znaju odgovor.

5. poglavlje

Potporna čvršćemu političkome ujedinjenju Europe u Hrvata je u porastu, a uvelike je porasla i potpora europskome Ustavu. Hrvati u velikoj većini smatraju da bi usvajanje Ustavnoga ugovora upravljanje EU-om učinilo demokratičnijim, učinkovitijim i jasnijim, te da bi EU s Ustavom postala snažnija u svijetu, gospodarski konkurentnija i društveno usmjerena. Iznadopolovična ih većina smatra i da je Ustavni ugovor neophodan za dobar rad europskih ustanova.

Potporna nastavku proširenja EU-a u Hrvatskoj je u padu, ali za primanje novih članica ipak se izjasnilo više od dvije trećine hrvatskih ispitanika. Zanimljivo je da bi ih više u EU-u voljelo vidjeti Švicarsku, Norvešku i Island nego vlastitu zemlju, iako je za članstvo Hrvatske u EU-u gotovo tri četvrtine hrvatskih ispitanika. Članstvo svih kandidatskih i moguće kandidatskih zemalja uživa iznadopolovičnu potporu ispitanika u Hrvatskoj, uključujući i Srbiju i Crnu Goru, za čije je se članstvo prije pola godine izjasnila ispodpolovična većina Hrvata. Zamalo dvije trećine hrvatskih želi i Tursku vidjeti u kao punopravnu članicu EU-a.

5.1 Politička unija

Za razvoj EU-a k političkoj uniji sada se izjasnilo 59 posto Hrvata, sedam indeksnih bodova više nego prije pola godine, dok ih je protiv 31 posto, pet indeksnih bodova manje. Više je podupiru muškarci nego žene, dok je po dobnim skupinama potpora ravnomjerno raspoređena. Političku uniju najviše zagovaraju Zagrepčani i Slavonci (64 %), a najmanje Dalmatinci (53 %).

U EU-u 25 se potpora političkome ujedinjenju Europe u međuvremenu smanjila za prosječno tri boda, za koliko je porastao broj protivnika. Protivnika političke unije više je nego zagovornika u Austriji, Danskoj, Finskoj, Švedskoj i Ujedinjenome Kraljevstvu. U svim kandidatskim zemljama zagovornici su u velikoj većini.

5.2 Ustav EU-a

5.2.1 Za ili protiv Ustava

	HR	EU 25
Za	62%	63%
Protiv	17%	21%
Ne zna	21%	15%

U potpori Ustavu EU-a hrvatski se ispitanici vrlo malo razlikuju od europskih – potpora je s obje strana gotovo dvotrećinska. Zanimljivo je da se u Hrvatskoj u korist Ustava sada izjasnilo gotovo trostruko više ispitanika nego prije pola godine, kada ih je odgovor 'za' izabralo samo 26 posto, dok ih čak 60 posto nije znalo što bi odgovorilo. Ustav najviše podupiru Zagrepčani (67 %), a najmanje Slavonci (55 %).

I u EU-u 25 potpora Ustavu je u velikome porastu – naime, prije pola godine 'za' je bilo samo 48 posto Europljana, dok ih se 24 posto bilo izjasnilo protiv. U svim kandidatskim zemljama Ustav uživa iznadpolovičnu potporu, a u svim je državama članicama EU-a više onih koji su za Ustav nego onih što mu se protive. Najtješnja je razlika glasova u korist Ustavu u Danskoj, pet posto, a ispodpolovičnu većinu Ustav ima samo još u Austriji, Estoniji, Finskoj, Švedskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu. No, i u potonjem su protivnici Ustava u osjetnoj manjini (46:32). Zanimljivo je da je za Ustav sada gotovo dvotrećinska većina građana i u zemljama koje su ga proljetos odbacile na referendumu i time potaknule krizu u EU-u – Francuskoj (67:21) i Nizozemskoj (62:34)

5.2.2 Kakvo bi bilo upravljanje EU-om da sve zemlje članice usvoje Ustavni ugovor

	Slaže se		Ne slaže se		Ne zna	
	HR	EU 25	HR	EU 25	HR	EU 25
Demokratičnije	63%	64%	18%	20%	18%	17%
Učinkovitije	63%	61%	19%	21%	18%	17%
Jasnije	61%	56%	19%	24%	20%	20%

Odgovori hrvatskih i europskih ispitanika uglavnom se poklapaju – gotovo ih dvije trećine vjeruje da bi Ustav djelovao povoljno na upravljanje Unijom, a tek nešto manje misli da bi Ustavom ono postalo jasnije. Samo je u Danskoj više onih koji ne misle da je upravljanje jasnije bez Ustava. Odgovori na ovo pitanje beznačajno se razlikuju od onih prije pola godine.

5.2.2 Kakva bi EU postala da sve zemlje članice usvoje Ustavni ugovor

	Slaže se		Ne slaže se		Ne zna	
	HR	EU 25	HR	EU 25	HR	EU 25
Snažnija u svijetu	70%	69%	13%	17%	17%	15%
Gospodarski konkurentnija	69%	64%	13%	20%	18%	17%
Društveno usmjerenija	61%	54%	20%	26%	19%	19%

Hrvatski ispitanici očekuju da bi Ustav na sva tri polja donio boljitak. Samo Britanci nisu skupili natpolovičnu većinu glasova za veću gospodarsku konkurentnost, a u Austriji i Danskoj više je onih koji ne misle da bi Ustav učinio Uniju društveno usmjerenijom. Ni ovi odgovori nisu zamjetno različiti od onih iz EB-a 63.

5.2.3 Ustav i rad europskih ustanova

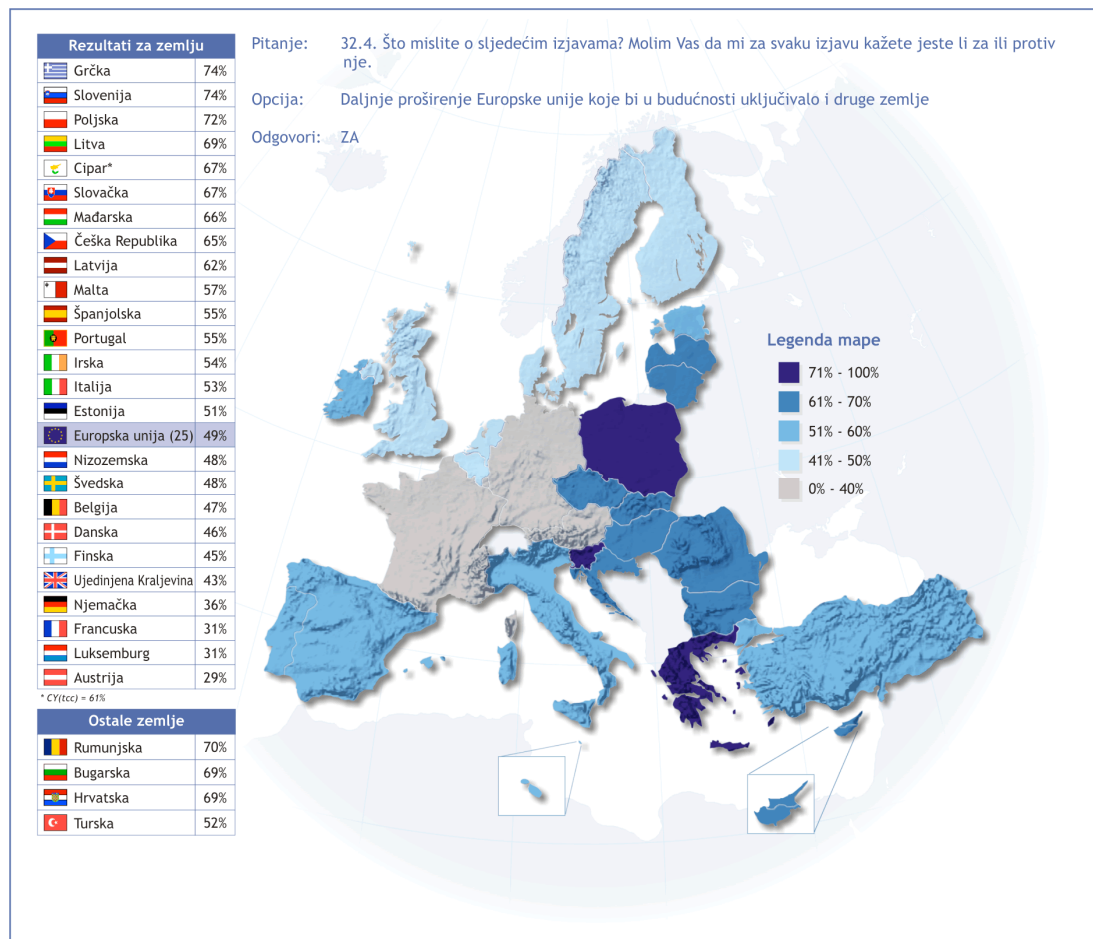
Je li Ustavni ugovor neophodan za dobar rad europskih ustanova?

	HR	EU 25
Da	51%	60%
Ne	13%	25%
Ne zna	36%	15%

Hrvati, očekivano, slabije poznaju rad europskih ustanova, no, i oni u natpolovičnoj većini smatraju da bi s Ustavom bolje radile. U EU-u tako u većini ne misle samo Finci i Nizozemci, dok ispodpolovično većinski boljitak od Ustava za europske ustanove očekuju Austrijanci, Česi, Irci i Šveđani.

5.3 Proširenje EU-a

5.3.1 Nastavak širenja

Sada je u EU-u 25 postotak manje onih koji su za, a postotak više onih koji su protiv daljnjega širenja EU-a nego prije pola godine. U dvije trećine “starih” država članica nastavak širenja nema iznadpolovičnu većinu, a u Austriji, Belgiji, Finskoj Francuskoj, Danskoj, Luksemburgu i Njemačkoj pretežu oni koji bi da se proširenje zaustavi. U Hrvatskoj se za nastavak proširenja EU-a zalaže više od dvije trećine ispitanika, no, to je čak 15 indeksnih bodova manje nego prije pola godine. Za širenje je gotovo tri četvrtine muškaraca i dvije trećine žena. Najviše se za nastavak širenja zalažu ispitanici srednjoškolske i studentske dobi, njih 76 %, a najmanje, dvotrećinski, stariji od 55 godina. Regije najnaklonije proširenju su Zagreb, Lika i Banovina te Istra, Rijeka i Gorski kotar (74 %), a najmanje su naklonjeni Dalmatinci (62 %).

5.3.2 Koliko su pojedine zemlje poželjne kao buduće članice

5.3.2.1 Švicarska

	HR	EU 25
Za	81%	77%
Protiv	8%	13%
Ne zna	11%	10%

Švicarska je druga najpoželjnija buduća članica. U EU-u 25 se u posljednjih pola godine njezina popularnost gotovo nije promijenila, dok je u Hrvatskoj porasla za devet indeksnih bodova.

5.3.2.2 Norveška

	HR	EU 25
Za	81%	77%
Protiv	7%	12%
Ne zna	12%	11%

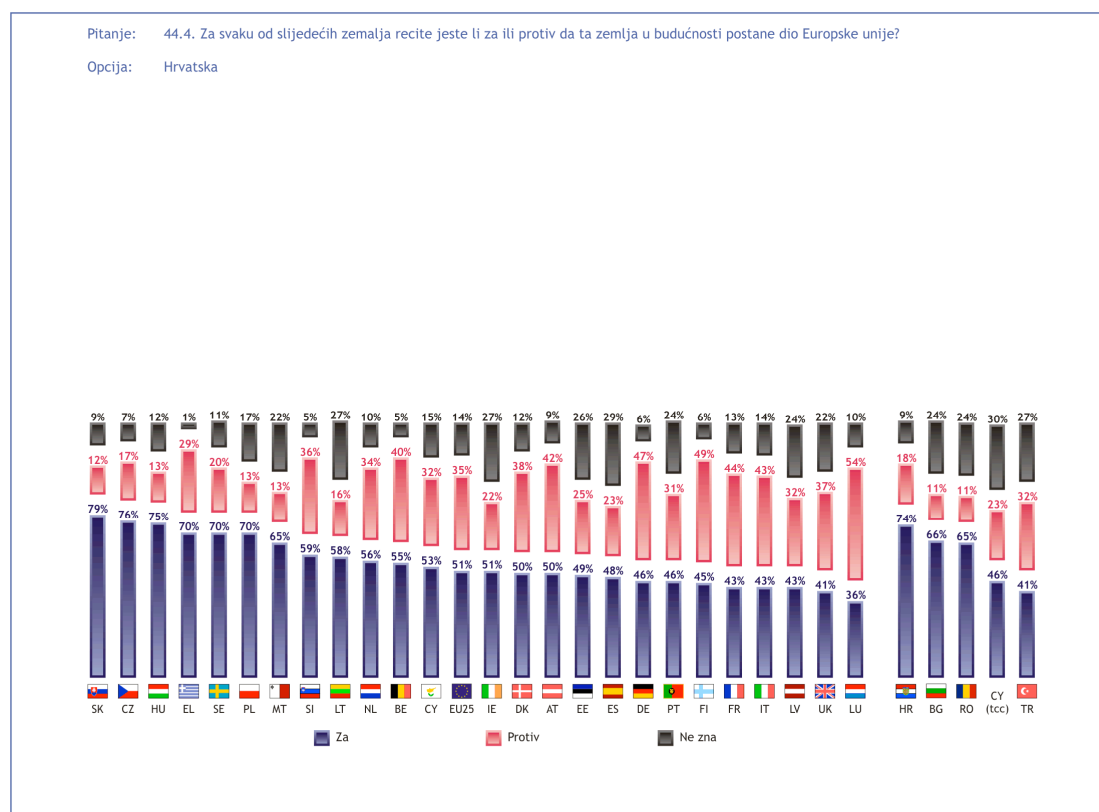
Norvešku bi u EU-u željelo vidjeti najviše i Europljana – podjednako kao u EB-u 63 – i Hrvata – sedam indeksnih bodova više nego prije pola godine.

5.3.2.3 Bosna i Hercegovina

	HR	EU 25
Za	73%	40%
Protiv	15%	43%
Ne zna	12%	17%

U EU-u je u proteklih pola godine potpora članstvu BiH pala za dva indeksna boda, dok je u Hrvatskoj porasla za pet bodova.

5.3.2.4 Hrvatska

Za članstvo Hrvatske sada je prosječno postotak manje, a protiv postotak više europskih ispitanika nego prije pola godine, no, ona je i dalje četvrta najpopularnija buduća članica. Da se o ulasku Hrvatske u EU odlučuje na referendumu u zemljama članicama, zaustavili bi je Finci, Francuzi, Luksemburžani i Nijemci, dok su Talijani oko članstva Hrvatske podijeljeni. Među “starim” članicama Hrvatska najviše glasova dobiva u Grčkoj i Švedskoj (70%), a među “novima” u Slovačkoj (79%) i Češkoj (76%). Među susjednim zemljama, u Mađarskoj članstvo Hrvatske podupire 75, a u Sloveniji 59 posto ispitanika (39% se protivi), dok je u Italiji odnos 43:43. U Austriji, trenutačnoj predsjedateljici EU-a, Hrvatsku podupire 50, a protivi joj se 42 posto ispitanika.

U Hrvatskoj članstvo Hrvatske u EU-u podjednako podupiru i muškarci i žene. Regionalno, najveći zagovornici članstva Hrvatske u EU-u su Slavonci (78 %), a najmanje ih je u Istri, Rijeci i Gorskom kotaru (70 %).

5.3.2.5 Bivša jugoslavenska republika Makedonija

	HR	EU 25
Za	68%	41%
Protiv	19%	42%
Ne zna	13%	17%

Za ulazak Makedonije u EU-u sada su tri indeksna boda više Hrvata nego u EB-u 63, ali je i dva boda više onih koji su protiv. U EU-u 25 popularnost članstva Makedonije u EU-u pala je u proteklih pola godine. U EB-u 63 za njezin se ulazak izjasnilo 43, a protiv je bilo 41 posto europskih ispitanika, dok je sada više onih koji se tome protive.

5.3.2.6 Srbija i Crna Gora

	HR	EU 25
Za	52%	39%
Protiv	36%	44%
Ne zna	12%	17%

Za ulazak SiCG u EU sada se prvi put izjasnila iznadpolovična većina Hrvata, dok ih je prije pola godine za to bilo 48, a protiv 33 posto. Među europskim ispitanicima potpora članstvu SiCG u EU-u smanjila se za jedan indeksni bod.

5.3.2.7 Island

	HR	EU 25
Za	79%	68%
Protiv	8%	18%
Ne zna	14%	14%

Treći najpoželjniji novi član EU-a i u Hrvatskoj, i u EU-u 25, ostaje Island. Dok je među europskim ispitanicima u proteklih pola godine izgubio dva indeksna boda podupiratelja i bod protivnika, u Hrvatskoj je u međuvremenu stekao sedam indeksnih bodova više zagovornika.

5.3.2.8 Albanija

	HR	EU 25
Za	60%	33%
Protiv	26%	50%
Ne zna	14%	17%

U Hrvatskoj se za članstvo Albanije sada zalaže indeksni bod ispitanika više nego u EB-u 63, ali ih je i četiri boda više protiv. U EU-u 25 za ulazak je Albanije u članstvo u međuvremenu tri posto ispitanika manje, dok je broj protivnika članstva ostao jednak.

5.3.2.9 Bugarska

	HR	EU 25
Za	69%	48%
Protiv	16%	37%
Ne zna	15%	15%

Tri indeksna boda Hrvata više podupire sada članstvo Bugarske u EU negom prije pola godine, dok je bod više protivnika. U EU-u 25 potpora Bugarskoj se, međutim, smanjila za dva, a oporba povećala za bod.

5.3.2.10 Rumunjska

	HR	EU 25
Za	69%	43%
Protiv	17%	42%
Ne zna	14%	15%

Četiri indeksna boda Hrvata sada je više za dva protiv ulaska Rumunjske u EU nego prije pola godine. U EU-u 25 članstvo Rumunjske sada ima dva boda manje zagovornika, a bod više protivnika.

5.3.2.11 Ukrajina

	HR	EU 25
Za	69%	42%
Protiv	16%	43%
Ne zna	15%	15%

Dva indeksna boda više Hrvata sada podupire ulazak Ukrajine u EU-u nego prije pola godine, ali ih se dva boda više tome i opire. Dok se u EB-u 63 većina, iako ispodpolovična, Europljana izjasnila za članstvo Ukrajine, sada su, kada sjećanja na “narančasti prevrat” blijede, u maloj prednosti oni koji se tome protive.

5.3.2.12 Turska

	HR	EU 25
Za	62%	31%
Protiv	24%	55%
Ne zna	14%	14%

U Hrvatskoj je članstvo Turske u proteklih pola godine steklo pet indeksnih bodova više pristalica, a bod više protivnika. U EU-u 25 Turska je u međuvremenu izgubila četiri boda pristalica, a stekla tri boda novih protivnika pretežu, iako ispodpolovično, samo u Poljskoj, Portugalu, Sloveniji, Španjolskoj i Švedskoj, a među kandidatskim zemljama u Bugarskoj, dok je u Rumunjskoj za ulazak Turske u EU gotovo dvije trećine ispitanika. Daleko najviše protivnika Turska ima u Austriji i na Cipru (80%), u Grčkoj (79%) i u Njemačkoj (74%).

6. poglavlje

Gotovo tri petine Hrvata želi više obavijesti o EU-u. Za sada se hrvatski ispitanici o EU-u najviše obavještavaju putem televizije, no, kratak format televizijskih informacija nije dostatan za postizanje

dubinskoga razumijevanja djelovanja tako složene i zapletene organizacije. Drugi izvor obavijesti je dnevni tisak, u koji Hrvati, međutim – kako se pokazalo u točki 1.3 ovoga istraživanja – nemaju previše povjerenja. Zanimljivo je da gotovo trećina ispitanika do obavijesti o EU-u dolazi u razgovorima s rođacima, prijateljima i kolegama, što ukazuje na njihovu nedostatnost u drugim obavijesnim sredstvima.

Da Hrvati očekuju skori ulazak svoje zemlje u punopravno članstvo EU-a vidi se i iz činjenice da ih najviše zanimaju obavijesti o pravima građanina EU-a, o politici zapošljavanja, te o zdravstvenoj i društvenoj politici u EU-u.

6.1 Informiranje o EU-u

6.1.1 Količina informacija

	HR	EU 25
Želim znati više o EU-u	58%	66%
Zadovoljan sam s onim što već znam	39%	31%
Ne zna	3%	3%

Iako su Hrvati zadovoljniji svojim poznavanjem EU-a nego prosječni Europljanin, ipak ih 58 posto želi saznati više.

6.1.2 Izvori informacija

	HR	EU 25
Pohađanje konferencija, razgovora, sastanaka	1%	4%
Rasprave s rođacima, prijateljima, kolegama	31%	24%
Dnevni tisak	45%	42%
Ostale novine, magazini	15%	19%
Televizija	79%	66%

Radio	34%	30%
Internet	15%	22%
Knjige, brošure, letci	4%	14%
Telefonske informacije	0%	1%
Nikada ne tražim takve informacije, ne zanima me (spontano)	9%	11%
Ostalo (spontano)	1%	1%
Ne zna	1%	2%

Kao i građani EU-a 25, tako se i hrvatski ispitanici o EU-u najviše informiraju putem televizije, a dnevni je tisak na drugom mjestu.

6.1.3 Vrste informacija

	HR	EU 25
O državama i građanima EU-a	15%	17%
O europskoj valutu	6%	13%
O proširenju EU-a	16%	21%
O pravima građanina EU-a	52%	48%
O načinu rada ustanova EU-a	23%	29%
O vanjskoj politici/vanjskim poslovima	10%	18%
O jedinstvenome tržištu	18%	20%
O politici zapošljavanja	48%	39%
O poljoprivrednoj i ribarskoj politici	22%	16%
O politici suradnje, razvojne i humanitarne pomoći	14%	20%
O politici okoliša i nuklearne sigurnosti	14%	27%

O politici znanosti, istraživanja i razvoja	15%	22%
O regionalnoj politici, pomoći nerazvijenima	17%	20%
O mjerama za obrazovanje, osposobljavanje i mladež	26%	32%
O filmskoj i televizijskoj politici	5%	6%
O kulturnoj politici	8%	13%
O potrošačkoj politici	16%	21%
O zdravstvenoj i društvenoj politici	38%	39%
Ne zna	11%	13%

Prava građanina EU-a najzanimljivija su tema i prosječnome Hrvatu, i prosječnome Europljaninu. I u većini ostalih tema interesi im se poklapaju. Očito je da se Hrvati, svjesni da im predstoji ulazak u EU, žele obavijestiti o većini politika kojima se EU bavi, baš kao što to žele i ispitanici koji u EU-u već žive.

Zaključak

Nakon otvaranja pristupnih pregovora, Hrvati ponovno pokazuju veće povjerenje u EU i gotovo tročetvrtinska većina sada žele Hrvatsku vidjeti kao punopravnu članicu EU-a. Iznadpolovična, često dvotrećinska, većina podupire čvršće političko ujedinjenje EU-a, usvajanje Ustavnoga ugovora, te nastavak proširenja na sve kandidatske i moguće kandidatske zemlje. Hrvati su također sve svjesniji manjkavosti svojega poznavanja EU-a, te o njezinu djelovanju žele više obavijesti. Posebno ih zanimaju prava koja će uživati kao građani EU-a.

EUROBAROMETER SPECIAL « STANDARD » TECHNICAL SPECIFICATIONS

Between the 11st of October and the 15th of November 2005, TNS Opinion & Social, a consortium created between Taylor Nelson Sofres and EOS Gallup Europe, carried out wave 64.2 of the EUROBAROMETER, on request of the EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General Press and Communication, Opinion Polls.

The EUROBAROMETER SPECIAL « STANDARD » is part of wave 64.2 and covers the population of the respective nationalities of the European Union Member States, resident in each of the Member States and aged 15 years and over. The EUROBAROMETER 64.2 has also been conducted in the two acceding countries (Bulgaria and Romania) and in the two candidate countries (Croatia and Turkey) and in the Turkish Cypriot Community. In these countries, the survey covers the national population of citizens of the respective nationalities and the population of citizens of all the European Union Member States that are residents in those countries and have a sufficient command of one of the respective national language(s) to answer the questionnaire. The basic sample design applied in all states is a multi-stage, random (probability) one. In each country, a number of sampling points was drawn with probability proportional to population size (for a total coverage of the country) and to population density.

In order to do so, the sampling points were drawn systematically from each of the "administrative regional units", after stratification by individual unit and type of area. They thus represent the whole territory of the countries surveyed according to the EUROSTAT NUTS II (or equivalent) and according to the distribution of the resident population of the respective nationalities in terms of metropolitan, urban and rural areas. In each of the selected sampling points, a starting address was drawn, at random. Further addresses (every Nth address) were selected by standard "random route" procedures, from the initial address. In each household, the respondent was drawn, at random (following the "closest birthday rule"). All interviews were conducted face-to-face in people's homes and in the appropriate national language. As far as the data capture is concerned, CAPI (*Computer Assisted Personal Interview*) was used in those countries where this technique was available.

CY (tcc)	Turkish Cypriot Community	KADEM	500	14/10/2005	29/10/2005	157
TOTAL			29.430	11/10/2005	15/11/2005	442.620

ABREVIATIONS	COUNTRIES	INSTITUTES	N° INTERVIEWS	FIELDWORK DATES		POPULATION 1
BE	Belgium	TNS Dimarso	1.024	13/10/2005	06/11/2005	8.598
CZ	Czech Rep.	TNS Aisa	1.161	14/10/2005	05/11/2005	8.571
DK	Denmark	TNS Gallup DK	1.032	16/10/2005	13/11/2005	4.380
DE	Germany	TNS Infratest	1.534	14/10/2005	08/11/2005	64.174
EE	Estonia	Emor	1.000	14/10/2005	06/11/2005	887
EL	Greece	TNS ICAP	1.000	17/10/2005	05/11/2005	8.674
ES	Spain	TNS Demoscopia	1.015	15/10/2005	05/11/2005	35.882
FR	France	TNS Sofres	1.009	11/10/2005	07/11/2005	44.010
IE	Ireland	TNS MRBI	1.009	13/10/2005	13/11/2005	3.089
IT	Italy	TNS Abacus	1.000	19/10/2005	10/11/2005	49.208
CY	Rep. of Cyprus	Synovate	502	17/10/2005	06/11/2005	552
LV	Latvia	TNS Latvia	1.033	14/10/2005	07/11/2005	1.394
LT	Lithuania	TNS Gallup Lithuania	1.020	15/10/2005	04/11/2005	2.803
LU	Luxembourg	TNS ILReS	510	12/10/2005	05/11/2005	367
HU	Hungary	TNS Hungary	1.000	18/10/2005	06/11/2005	8.503
MT	Malta	MISCO	500	14/10/2005	05/11/2005	322
NL	Netherlands	TNS NIPO	1.041	21/10/2005	13/11/2005	13.242
		Österreichisches Gallup-				
AT	Austria	Institute	1.020	14/10/2005	03/11/2005	6.679
PL	Poland	TNS OBOP	1.000	17/10/2005	07/11/2005	31.610
PT	Portugal	TNS EUROTESTE	1.003	17/10/2005	08/11/2005	8.080
SI	Slovenia	RM PLUS	1.034	11/10/2005	07/11/2005	1.663
SK	Slovakia	TNS AISA SK	1.096	17/10/2005	02/11/2005	4.316
FI	Finland	TNS Gallup Oy	1.028	13/10/2005	09/11/2005	4.279
SE	Sweden	TNS GALLUP	1.033	14/10/2005	06/11/2005	7.376
UK	United Kingdom	TNS UK	1.320	12/10/2005	15/11/2005	47.685
BG	Bulgaria	TNS BBSS	1.001	19/10/2005	31/10/2005	6.695
HR	Croatia	Puls	1.000	13/10/2005	06/11/2005	3.682
RO	Romania	TNS CSOP	1.000	13/10/2005	31/10/2005	18.145
TR	Turkey	TNS PIAR	1.005	14/10/2005	07/11/2005	47.583

For each country a comparison between the sample and the universe was carried out. The Universe description was derived from Eurostat population data or from national statistics offices. For all countries surveyed, a national weighting procedure, using marginal and intercellular weighting, was carried out based on this Universe description. In all countries, gender, age, region and size of locality were introduced in the iteration procedure. For international weighting (i.e. EU averages), TNS Opinion & Social applies the official population figures as provided by EUROSTAT or national statistic offices. The total population figures for input in this post-weighting procedure are listed above.

Readers are reminded that survey results are estimations, the accuracy of which, everything being equal, rests upon the sample size and upon the observed percentage. With samples of about 1,000 interviews, the real percentages vary within the following confidence limits:

Observed percentages	10% or 90%	20% or 80%	30% or 70%	40% or 60%	50%
Confidence limits	± 1.9 points	± 2.5 points	± 2.7 points	± 3.0 points	± 3.1 points